

TAVASZI JÁTÉK

REGÉNY. IRTA LAKATOS LÁSZLÓ

— Én sem, Henrik, én sem! Maga azért mondja ezt, mert egész este...

— ...nem szolt hozzám és nem maga mellé ültetett. Látja, maga is tudja ezt, Ágota.

— Henrik, ötven lépésre ütem magától és minden szavát hallottam. Szó szerint el tudnám mondani, a mit az ópiumról, a nősülésről, Henri de Régnierről mondott. Henrik, maga egy más nőhöz saját magáról beszélt. Ezt nem lett volna szabad tennie.

— Miért ültetett más mellé és miért ültette maga mellé a tenoristát. Féltekenynyé akart tenni. Ezt az igazán előkelő emberek nem teszik. Csak a boltozlegények és az ő hölgyeik játszanak így...

— Ne csúfolja őket, Henrik. Ebben a dologban mindnyájan egyformák vagyunk.

— Igaza van, — szökött Henrik. — És ezt is tölem tanulta.

— Igen, maga írta ezt valahol. Látja, hogyan emlékszem.

Leültek a lugas padjára.

— De azért mégis, miért akart féltekenynyé tenni? Mert ha én mondtam is, hogy abban a dologban egyformák vagyunk, azért látja, Ágota, mi kivétel lehetnének. Mi ketten. Nem gondolja?

— De igen, Henrik... Csak hogy nem merem magam mellé ültetni, nem merem... Érti?... Hát még többet is mondjak magának... Oh!...

Ágota hangjában könnyek reszkettek.

— Királynőm! — mondta Henrik és a boldogságnak egy végtelen érzésében Ágotának kezét csókolta.

Ágota kezét a férfiében pihentette, a ki azt most elfogadta.

Hajnali volt. A hölgy édes engedékenységgel hallgatott. De Henrik hirtelen meglátta Ágota férjét, Sándort. A szegény nagynevű orvos egy padon bóbiskolt a gyűrött vendégeregétől elvonnulva. Henrik végtelen szármalmat érzett a jó ember iránt. Hirtelen testileg tisztátalannak érezte magát. (Más férfi ilyen helyzetben talán nem gondol ilyet, de Henrik egy egészen, egészen különös ember volt.)

Majd hirtelen mindent maga előtt látott. Az egész jövőt Ágota meg fogja vele csinálni a férjét. Viszonyuk lesz. Juj! Mint annyi közönséges embernek. És akkor Ágota már nem lesz Henrik számára az elérhetetlen, a szent. Ez a szerelem nem adhat tartalmat életének és a mellett a nyugalmát is elrabolja. A szívét, az ifjúságát, a mit ezentúl kincsként akart őrizni, egy egészen közönséges lázasságtörésre, egy hozzá méltatlan dologra fogja elpazarolni. Hát mi ő? Ficsúr talán, arszlán, a ki a hölgyek körül lélek nélkül csapja a kezét.

Henrik most Stefániára gondolt. De mert érezte, hogy a halott leány iránti érzés e perczben nem tölti be egészen a lelkét, ezzel a gondolatával is elégedetlen volt. Azután Ágotát nézte. A finom japán szemét, a karesu alakját, az arczát, a mit most a megilletődés és a bevallott szerelem tett széppé. Henrik gyöngédséget érzett Ágota iránt. Elhatározta, hogy mégis szeretni fogja őt. De nem úgy. Csak távolról. És nem nagyon, de mindenesetre reménytelenül. Hirtelen kikapta kezét az asszonyéból.

— Henrik? — suttogta Ágota. — Ugy-e, ezentúl sosem leszünk egymáshoz roszszak.

Henrik az ajkára harapott.

— Sem roszszak, sem jók nem leszünk egymáshoz Ágota! — mondta komolyan és felállott.

— Miért? — kérdezte az asszony megremülve.

— Ágota, nekünk nem szabad egymással találkozunk.

Henrik, a ki nem volt egészen olyan, mint a

többi ember (kissé jobb, de kissé bolondosabb is volt náluk), nyugodtá, de kissé közömbössé tette az, hogy már biztos volt az asszony érzéseiről. Nyugodtan beszélt. A helyzet már nem rejtett a számára semmi regényes zamatot. Az asszony viszont most a félvallomás után jobban ragaszkodott a férfihez.

— Henrik, — szökött kétségbeesve. — Maga engem nem...

A férfi nem hagyta, hogy az asszony befejezze a mondatot.

— Erre sem igennel, sem nemmel nem válaszolhatok. Sosem fogunk ugyan találkozni, de az ibolyacsokrot továbbra is mindennap elküldöm.

Ezzel lehajolt forrón, nemesak illedelmes búcsúkat, hanem sok, nagyon sok érzéssel magát csókolta Ágotának. (Most már szabad volt, hiszen a szerelem reménytelen marad és egy ilyen szívvel teli kézesök és búcsú hozzá is tartozik minden ilyen történethez.) Azután Henrik eltávozott. A kalapjáért ment és búcsú nélkül hagyta ott Ágotát házát.

Ágota, a mig Henrik még közel volt, utána szökött:

— Henrik!... Egy szóra!... Maga gonosz... örült... Szeretem Henrik!...

Azután az asszony esődesen sirni kezdett. Henrik hallotta mindezt, a szavakat is, a sirást is. A szive makacs és boldog fájdalommal dobogott. De nem fordult vissza. Jeanetteket sem várta meg, a mint azt nekik megígérte. Kocsit fogadott. Késő hajnalig a ligetben kocsizott. A fasoron át tért haza. Visszafelé menet Ágotáék háza előtt mentek el. A kert már üres volt, álmos. A lakoma fénye kialudt és a villa a bágyadt reggeli világosságban pihent, a villa ablakai le voltak redőnyözve. Henrik megállította a kocsit. Kiszállt. Körülnézett a fasorban. Egy ember sem járt ott. A kocsisnak megparancsolta, hogy fordítsa el a fejét. Azután a kert kapuja alá sompolygott. Ott, a hogyan volt, frakkostól, letérdelt. És a kapunak a kilincset, a melyről azt hihette, hogy gyakran éri az Ágota keze, hosszan, hosszan megcsókolta.

IV.

Hónapok teltek el és Henrik nem látta Ágotát. Ama tavaszi éjszaka után, a mit kertjükből töltött, a mesterkelten rideg búcsú után Henrik nem kereste fel többé az asszonyt. A fiatal Henrik egy darabig azzal áltatta magát, hogy Ágota, ha állandóan távol lesz tőle, akkor lelkét, szívet és egész bensőjét egy nemes, de azért nem izgalmas szenvedéssel tölti be, egy olyan valamivel, a mi tartalmat ad Henrik életének, a nélkül, hogy a fiatalágát és a lélekvilágát túlságosan fölemésztené. Ezért is történt, hogy az estélyt követő héten, a mikor Ágota kétszer is kereste telefonon Henriket, a férfi inasával mindig eltagadta magát.

De azért nem úgy lett, a mint Henrik gondolta. Már az első két hét után bizonyos megdöbbenéssel vette észre, hogy nem tudja Ágotát szeretni. Legálább nem úgy, a hogyan Henrik szeretne volna. Távolról, de azért állandóan, egész szívvel. Reménytelenül, de úgy, hogy az ne legyen keserű, mert hiszen csak Henriken függött volna, hogy a szerelem mikor szűnik meg szerencsétlenül lenni. Henrik — az első napok múltán a keserű önismeret megdönthetetlen ségével jelentkezett benne ez a tudat — csak úgy tudta volna Ágotát szeretni, ha a közelében marad. Ez úgyszólván természetes is volt, hiszen ez a szerelem, ha Henrik ugyan még annak merete nevezni, csak tartalom nélküli játékból született. Ágota az ő számára mindig csak nő maradt, de sosem az a tisztá, szép és regényes szerelem, a mire a fiatal férfi áhított, de a mitől félt is. Ágota az ő számára

csak köznapi szerelem lett volna, olyan, a mi a lelket nem emésztí és inkább csak a testnek a szórakozása. De Henrik most ezt nem akarta. Mégis becsülte a nőt, a kiről tudta, hogy őt szereti.

Nyar elején Ágotáék belga fürdőbe utaztak. Henrik, a ki igen szeretne a várost nyáron, a mikor az kiürül és jobba, finomabbá lesz, mint a mikor sok ember lakik benne, itthon töltötte a nyarat. Ősszel szokott elutazni, akkor is messze délre, tengerekre, nehogy az ősz pusztításai idehaza ériék őt. Henrik élete a nyári hónapokban egyhangú volt. A halott Stefánia emlékét ápolta, de mind kevesebb belső meggyőződésel. A vörös szegfűk máris olyanok voltak számára, mint egy unalmas, tartalmatlan czeremóniának üres szimbólumai. Ágotára is csak magát erőltette, előre föltett szándékkal tudott gondolni. Ez nagyon roszs volt. Roszs volt, hogy sem a halott leány, sem a távoli fürdőben levő asszony nem érdekelték őt. És nem csak azért volt ez roszs, mert Henrik egész napokon, sőt egész éjszakákon át üresnek érezte magát. Nagyobb baj volt itt. Henrik, akárhogy is igyekezett ezt maga előtt titkolni, készen volt egy szerelemre. Henrik megérett a szerelemre. Egy nagy, komoly, talán az egész életre is szóló szerelemre. Egy olyan szerelemre, a mi talán meg fogja enni azt, a mit legjobban féltett, az ifjúságát.

Henrik ezt olyankor vette észre, a mikor délutánonként néha a Múzeum kertjében ült. E nemes és szép helyen, a maga egyszerűségében diszkrét múzeumi palota tövében, a sok virágos kertben, a mely a régi görög gimnáziumi kertekre emlékeztette őt, néha különösen mélyet kellett lélegeznie. Arany Jánosnak, Berzsenyi Dánielnek és a kit Henrik különösen szeretett: Kazinczy Ferencnek szobrai alatt, a kicsiny szökőkút mellett Henrik gyakran érezte ezt a minden ok nélküli fájdalmat, a mi a szerelem legbiztosabb előfutárja szokott lenni. És ez az érzés, akárhogy is kiűzőit ellene, nem szűnt meg, nem apadt, de ellenkezően: megnőtt, megdagadt benne, a mikor gyakran a saját nyugtalanságával nem bírva, fel pattant a kertben és átment a városnak másik részébe, a nagy folyón túlra, a hegyek közé. Azután hirtelen olvasási düb lepte őt meg. Musset verseit olvasta és az északi írónak lírai regényeit. Csak szépirodalmat tudott most olvasni, semmi tudományos munkát és csak olyan szépirodalmat, a hol szerelemről volt szó. Néha, mert azokban is szerelem volt, memoárokat is olvasott Henrik.

Ebben az időben, a mikor az embereket kerülve, magányosan élt, Henrik egyszer kiment Stefánia sírjához és kétizben képes levelezőlapot kapott Ágotától. Az egyik különösen jelezte az asszony szomorúságát, mert a három mondat közül, a mi rá volt írva, az egyik így szökött:

— Ne gondoljon rám sohasem, a mint hogy én sem gondolok magára sohasem.

Augusztus közepén Ágotáék hazajöttek a fürdőből. Ezt Henrik onnan tudta meg, hogy egy kis levelet kapott az asszonytól. A levélben Ágota megírta, hogy szombaton este átmennek Budára, az ottani nyári színházba, a hol a Lilit fogják játszani. Páholuk lesz. És Ágota az utolsó mondatban nagyon szépen — ennek a mondatnak a szavai valósággal könnyeztek a megalázott asszonyi szerelemtől — arra kérte Henriket, hogy jöjjön el ő is. Legyen a vendégük a páholyan.

Kedden kapta Henrik a meghívást. Keddtől szombatiig nem sok idő, de Henrik, a ki ezekben az időkben már szinte olyan volt, mint egy örült, a rövid pár nap alatt számtalanszor változtatta meg a szándékát. Az asszony meghívása tagadhatatlanul újra izgalomba hozta

öt. Már arra gondolt, hogy most ebben a fogékony és szerelemre váró korszakban, talán sikerülne fog komolyan megszeretni Ágotát és akkor minden jó lesz, minden rendbe jó. De nem! Henrik érezte, hogy ez nem lehet. Ő már szerette néhány napig ezt az asszonyt egy kicsit és az elmúlt kis szerelemből sosem lehet nagy, igazi szerelem.

Azért mégis elment a színházba. Elment, mert a hölgyi társaság mindig és bármikor vonzotta Henriket és azért is, mert a Lilit adták, épen a Lilit, ezt a kedves, a divatból kissé kiment, finom és gyengén érzelmes zenés darabot. Henrik először és utoljára tizenhat éves korában látta a Lilit. Akkor, a mikor először volt szerelmes. Ennek már kilencz esztendeje és Lili a Henrik serdülő ifjúságához, az első szerelmi kinokhoz tartozott, épen úgy, mint azok a levelek, a miket akkor gyermekkor idején írt, de a melyeket sosem mert annak elküldeni, de a melyeket viszont most is egy külön kis kazettában őrzött. Átment Budára, a színházba. Egy kicsit azért, hogy Ágota asszonynyal beszéljen, egy kicsit azért, hogy az elmúlt első ifjúságán sirjon.

Már a mikor a páholya lépett, Henrik izgatótt volt. Ibolyacsokrot hozott Ágotának. (Amaz emlékezetes tavaszi éjszaka óta Henrik beszűntette az Ágotának szóló névtelen ibolyaküldeményeket.)

— Személyesen adja át az ibolyákat, nem névtelenül. Már nem vagyok magának az, a ki voltam, — sügta neki szomorúan az asszony.

— Maga nekem sosem volt senki, — sügta egész felszegen és egész gorombán Henrik.

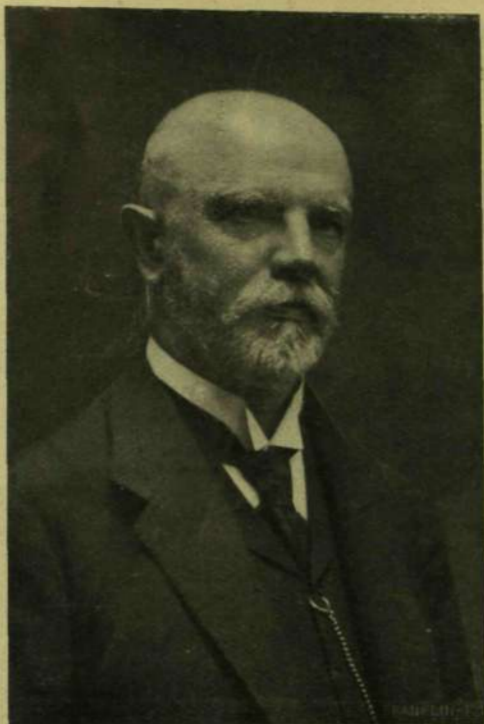
Sándor, a férj, most is az ő szokott unottságában és fáradtságában ült a páholyan. Az arca olyan volt, mintha távol lett volna.

A függöny felgördült. Henrik látta az ösmérs figurákat, Lili szüleit, a nevelőit, az eseten Plinchar-d-t, De la Grange Batteliéres bárót, a kiállhatatlan kéro-t és a pompás Saint Hypothése marquist. És a hogy a deszkapalotának, a nyári színháznak a színpadán a rosz díszletek között látta ezeket a színészeket, a kiknek arczára csillogó leányszemek meredtek a nézőtérrel és hogy maga is tűzveres, égő füllel újra hallotta a színpadról a kilencz év előtti szavakat, Henrik mondhatalanul megindult.

Szeliden, gyengéden, a könnyes szemével bocsánatot kérve nézett Ágotára, a ki (sosem) színpadon nézte, mindig csak Henriket) bágyadt mosolylyal nyugtázta a férfinak ezt a tekintetét, a miből jót jósolt. Ágota érezte, hogy Henrikel valami történik és hogy a Hervé finom muzsikája fölzendült, Henrik azt hitte, hogy talán, talán mégis fogja tudni szeretni Ágotát.

Ebben a perczben lépett a színpadra az a fiatal színész, a ki a Lilit adta. Őt magát Mélanienak hívták.

A színész az első felvonásban a gyermek Lilit adta. Fehér ruhában volt, rövid ruhában

Goszleth és fia fényképe. Bartoniék Géza, a Báró Eötvös József Collegium igazgatója, a kit udvari tanácsossá nevezett ki a király.

és a kivágott lakkezipő fölött a fekete harisnya finom bokához simul. A leány fekete haja különösen kontyban lógott le. A szeme keskenyvágsú volt. A szája kicsiny, az orra vékony és nemes hajlású, a homloka magas. Beszéd közben a színész a két kezét a hátán pihentette és hol szemérmes szűznek látszott, hol kedves — se fiú, se leány — subancznak.

A mikor pedig a bamba Plinchar-dnak majdnem megvallja, hogy szereti, a kiket Henrikel szeretnie kell. Henrik ezt megérezte. A szemében a könnyek felszáradtak. Eleven lett, villamossággal teli. Most már Ágotára rá se nézett, de itta a szavakat, a miket Mélanie-Lili a színpadon kimondott. A mikor az első felvonás után a függöny legördült, Henrik sokat és szívből tapsolt a Lili megszemélyesítőjének.

— Henrik, maga holnap sem fog nekem ibolyát küldeni, — mondta Ágota.

— Az lehet és talán sosem is küldtem. Egyébként honnan tudja ezt, asszonyom, ilyen jól?

— Mert nagyon sokat nézett a színpadra, a mikor az a nő játszott.

— Miért mondja így: az a nő? Miért bántja őt és miért bánt engem?

— Szóval, a hogy neki tetszik, úgy osztja be élte rendét, S ezer nemes mulatság közt Élvezi a naplementét.

— Itt is, ott is virág nyílott, Meg-megálltam, mind azt szedtem, És böles lenni, pénz szerzeni, Egyszerűen — elfeledtem!

Endrődi Sándor.

ELFELEDTEM.

Bölesen teszi, ki még ifjan Rá-rágondolt agg korára, S már tavasszal szerzetet, gyűjt A sanyarú tél szakára.	Házat épít, a hol aztán Nyugalmasan megvonulhat, S mint valami panorámát Szemléli a tarka multat.	S ha unalom győtri mégis S keveselli, a mit látott: Expresszekon és autókon Benyargalja a világot.	Szóval, a hogy neki tetszik, Úgy osztja be élte rendét, S ezer nemes mulatság közt Élvezi a naplementét.
--	---	--	--

Én azonban tavaszomnak Szép szakában mást gondoltam: Fűtyörészve jártam-keltem, Verselgettem, álmodoztam.

DÉLI SÉTÁK A FIAMMAL.

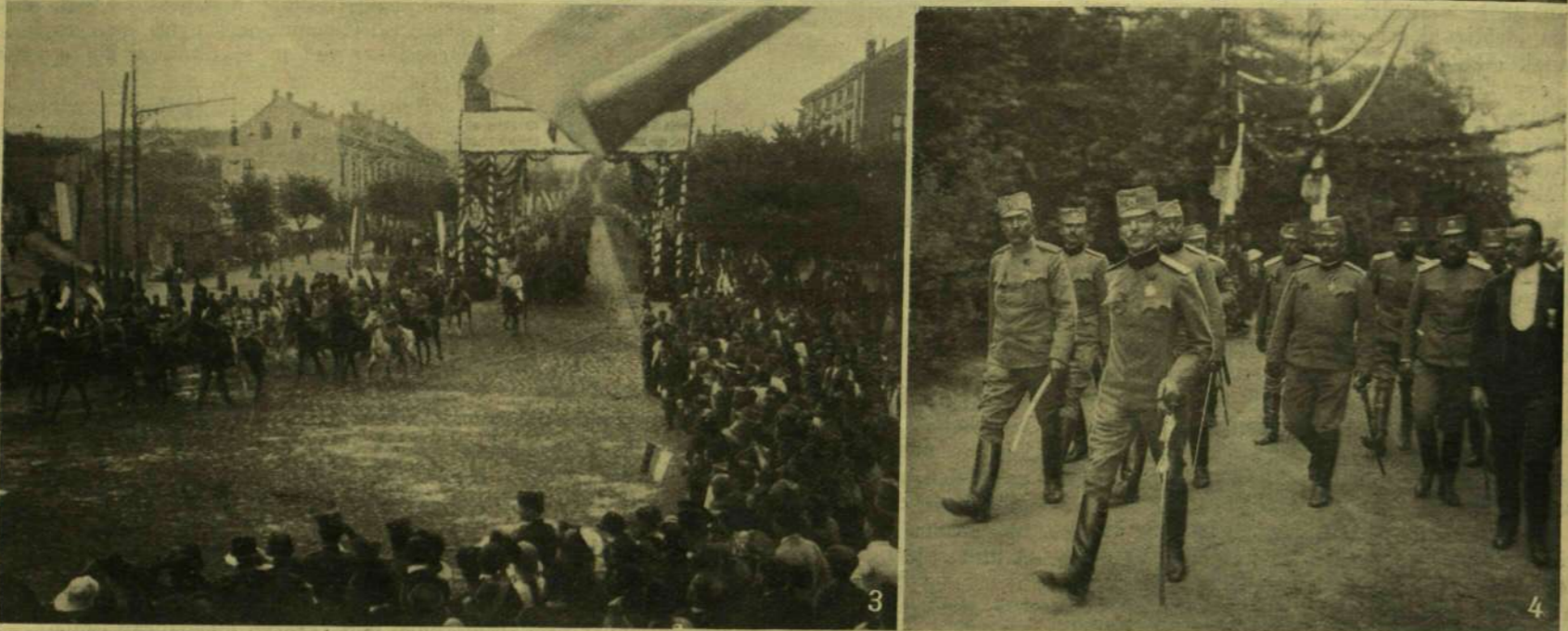
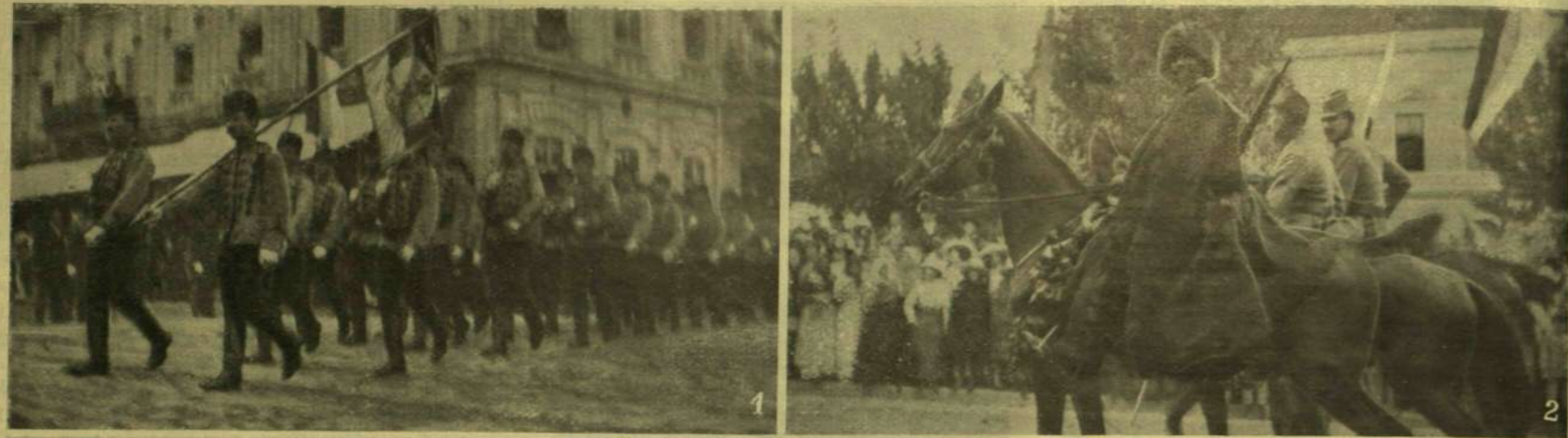
— Egy könyvesbolt előtt.

Mily tarka-barka e sok könyv itt. Fehér, piros, zöld, sárga, szürke, kék. És mintha e nagy napsütésben A fődélk aranyban fürdenék. Nem, nem fiam, itt meg ne álljunk, Innen siessünk, a hogy csak lehet. Mindent kérhetsz, megveszek mindent, Csak azt ne kérd, hogy vegyek könyveket.

A könyv... ha így messziről nézed, Úgy hív, úgy csábít és úgy csalogat. De ő a mesék boszorkány, Ki meglopja a legszebb álmodat. A ki egyszer egy könyvből nézett Az rabja lesz, a míg tart életünk. S ha egyszer enyhülést is adna, Oh, nagy az ár, mit érte fizetünk!

A mi bánat csak ég szívekben, A mi gond csak marczangol és gyötör, Mind, mind a könyv hordja lelkünkbe, E kút mélyét sosem érő vödör. A gyermekkor szűz boldogságát Siratók el első könyved felett. Siessünk innen, meg se álljunk. S kerüld fiam, kerüld a könyveket...

Balla Ignác.

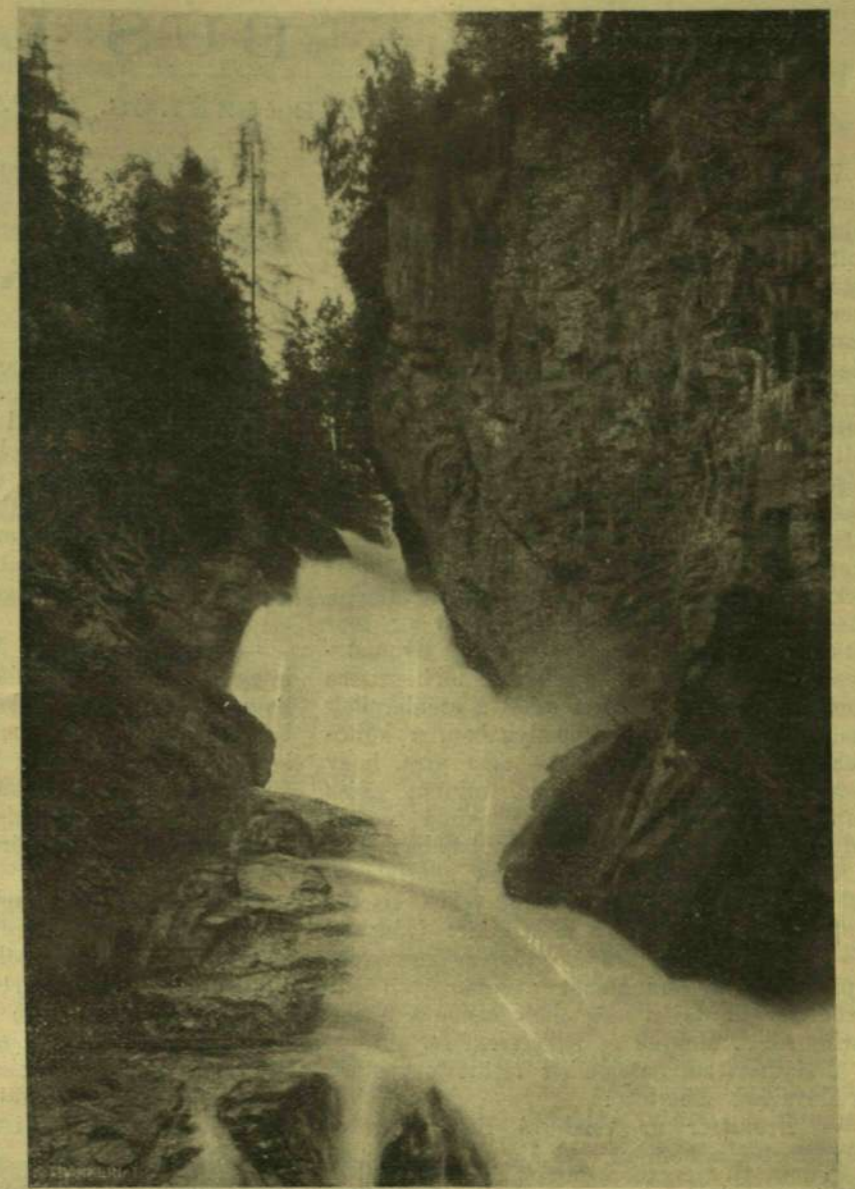

1. A gyalogos királyi gárda. — 2. Kozák önkéntes a szerb seregben. — 3. Bovenulás a városba. — 4. Sándor trónörökös kíséretével a díszszemlére érkezik. — 5. A trónörökös Patnik tábornokkal a királyt várva. — 6. Holgyek megkoszorúzzák a csapatok parancsnokait. — 7. Bolgároktól elvett ágyú a belgrádi főterezán. — 8. Péter király a trónörökös mellére tűzi a vitézségi érdemrendet. (Az 1, 2, 7 számú képek Baich Lázár fõlvételei.)

A HÁBORÚBÓL VISSZATÉRT SZERB HADSEREG FOGADTATÁSA BELGRÁDBAN.

BOGDANOVICS LUCZIÁN PATRIÁRKA EGYHÁZI DÍSZBEN.

AZ ACHE-PATAK GASTEIN MELLETT.

AZ A HELY, HOL AZ ELTÖRÖTT PADLÓ MELLETT MEGTALÁLTÁK A PATRIÁRKA KALAPJÁT.

BOGDANOVICS LUCZIÁN KARLÓCZAI PATRIÁRKA ELTŰNÉSE.

BÚS LOVAG.

ELBESZÉLÉS. IRTA KRÚDY GYULA.

Vagy harminez esztendő előtt, a mikor Bus Lovag még a földön járt, a mit úgy kell érteni, hogy a Csigának és Vörös Bekának volt a törzsvendége, az történt egy havas téli estén, hogy Bus Lovag elől megszökött Krónitzer N. János, a «Virágokert» kiadótulajdonosa. Bus Lovag vékony karbonáriköpenyegét dideregve csavarta dereka köré, a midőn a füstös kis nyomdahelyiség üvegajtaja bezáródott mögötte és elszántan nézett szembe a téli fürgeteggel, a mely sikoltozva vágatott végig a girbe-gurba kis belvárosi utcza ócska házai között. A zuzmarás üvegajtón át még látni vélte a «Virágokert» segédszerkesztőjének, egy különösen kiállhatatlan fiatalembernek gúnyos arczát, a mint tetetett szánakozással közölte vele, hogy Krónitzer úr már eltávozott a hivatalos helyiségből és nyomtatékosan hozzáfűzte, hogy ma már többé vissza sem jön. Hiába patogott tehát a szétdarabolt fászlada darabjai a kis vaskályhában, a költőnek nincs még csak ürügye sem arra, hogy dermedt tagjait fölmelegítse, miután egész nap a «Nagyvárosi rejtélyek» című regény folytatásán dolgozott fűtelten szobájában. Bus Lovag otthagya a kéziratot, ha akarja reggel megtalálhatja Krónitzert és vele a tiz forintot, a melyet a költő munkájáért igényelt.

— Nem, — mondta Bus Lovag kesernyés mosolylyal — munkámat nem hagyom itt. Krónitzer úr talán még elfeledkezne a honoráriumról... Megyek és felkeresem őt.

A kiállhatatlan fiatalember lesütötte szemét és alávalóan sóhajtott:

— Krónitzer ur valahová Budára ment disznótorba, a honnan csak reggel fog visszaterüni.

Bus Lovag, a ki e közlemény hatása alatt egész napi munkáját megsemmisülni látta, — mert a milyen balsors üldözi, bizonyos, hogy sohasem lesz másnap reggel — egy spanyol grand büszkeségével vont vállat és gögösen sziszegte:

— Ugy, Krónitzer úr disznótorokba jár? Helyes. Az írók is disznótorba mennek, ha a «Virágokert»-nek ezentúl szükségük lesz az írókra!

Igy szólt és kilépett a kis irodából, a hol a kis vaskályha talán még sohasem lobogott olyan jókedvűen, mint ezen az estén. A mig az ajtó becsukta maga után, belátta, hogy nevetésges volt kijelentése, mert Krónitzer N. János, ez az átkozott pénzfejedelem, mindig megtalálja az írót, ha írókra van szüksége. Még Várkerti, a nagy, halhatatlan Várkerti, a Csigá-beli asztaltársaság elnöke is beadta derekát a «Virágokert»-nek, pedig Várkerti egy csomó kompromittáló adatot tudott Krónitzerről. Többek között Várkerti nyomozta ki, hogy Krónitzer fiatalkorában nyomdászinas volt, ma pedig még a nagy Várkertinek is csak immel-ámmal fogadja a köszönését.

A mint szembe nézett a süvöltő fergeteggel arra gondolt, hogy darabokra tépi a regényfolytatás kézirátát, a mely kabátja alá volt rejtve. Élénk színekkel látta a következő vasárnapot, a midőn országszerte egyébről sem beszélhének, mint arról, hogy a «Virágokert» regényközleménye elmaradt, miért maradt el? A Csigába, a Szervitáknál, a Sovanetzben, a hol az írók tanyázní szoktak, Várkerti öblös hangon kiáltozna, hogy ismét példáját adta Krónitzer a benne rejtőző kufárszellemnek, vagy talán nem is kiáltozna Várkerti, hogy a «Virágokert» verseit három forinttal szokta honorálni?

Ő is olyan gazember, mint a többi — mormogta magában Bus Lovag, a mig világgyűlölettel eltelve suhant végig a girbe-gurba utczaeskákön. A czizmadia-czimerek zörögtek a feje fölött, a gázlámpák ijedten pislogtak kalitkáikban, mintha Bus Lovagtól ijedtek volna meg. Egy beborozott polgár abba hagyta a kurjongatást és a költő úgy gondolta, hogy az ő féktelen haragja józanította ki a polgárt... S ez tagadhatatlanul jól esett neki.

Talán egy negyedóráig vágatott nagy el-

keseredésében a belváros szűk sikátoraiban, mig kimerülten állott meg egy utcasarkon. Haragja elpárolgott és fájdalmasan érezte, hogy ő is csak gyarló ember, a kiből immár fölébredt a meleg hajlék és élelem után kívánkozó bestia.

Haza nem mehetett. Nője, a kit egy évtized előtt egy esőndes tanítóház falusi békéjéből és boldogságából sodort magához démoni szerelmével és a kivel azóta, költségek híján, törvényesen egybekelni nem tudott, nyomban azzal fenyegetőzött, hogy kiveti magát az emeletről, midőn kiderülne, hogy Bus Lovag pénz nélkül érkezett haza. Hiába esküdözne Bus Lovag, hiába esetelné a perfid Krónitzer gazságát, a költő feleségre zokogó kacagással sikoltaná:

— Miért hazudozik? Vallja be nyugodtan, hogy a pénzt a Kávéforrás tekéző-asztalán hagyta, a hol a kis bábukak lökdösik. Vallja be, hisz úgys tudom, mert meglestem az ablakon át. Vallja be, mert kiugrom az ablakon. S a gyermekek karban kiáltanak feléje:

— Valld be, papa, hisz úgys mindegy! Haza tehát semmi körülmények között nem lehet menni.

Gondolataiban villámgyorsan futott végig az összes korszakán, kávéházakán, a hol meg szokott fordulni. A Poldi szigorú tekintetétől már évek óta kénytelen rettegni, mig a Vörös Bekánál minden poharat készpénzzel kell fizetni. A Csigában számlája olyan tisztas és hosszú, mint egy százesztendő ember szakála, mig a Szervitáknál a hosszú asztal mostanság az ellenséges írói tábor birtokában van. Kétségek és remények között vesztgelt az utcasarkon, a hol felette a vaskalapot zörgette a szél és reá a Kalap-utca néma ablakai bámultak. A vékony karbonárin keresztül dudált a szél és a költőt e pillanatban csupán az a gondolat melegítette, hogy szép temetést rendeznének neki, ha reggelre megfagyva találnák itt az utcza során.

A vaskalap zörögött a feje fölött és addig zörögött, a mig a költő figyelmét magára irányította.

— Hohó, — kiáltott fel — a Kalap-utczában lakik az öreg Bendeguz. Neki bizonyosan lesz néhány forintja.

A mig hősünk gyors léptekkel haladt a házak fala mellett, néhány szóval mondjuk el, ki volt az öreg Bendeguz.

Az öreg Bendeguz költő volt, a ki azonban évek óta már egyebet nem költött, mint a saját halálának a híret. Minden esztendőben meghalt egyszer-kétszer és ilyenkor megbízottja csinos összeget gyűjtött össze a temetésére. Olykor a nagyobb hitelenség kedvéért még a koporsóba is belefeküdt az öreg költő és vagyonos tisztelői, barátai zokogva állották körül a ravatalt, mig a szomszéd szobából egy csomó neveletlen gyerek rontott elő. Csapán a legbizalmasabb emberei tudták, hogy Bendeguznak sohasem volt gyermeke. Az öreg költő csendesen éldegelt a saját halálából és szívesen segített a hozzá forduló fiatal kollégákon.

— Majd visszaadjátok nekem, ha majd ti is elkezdtek meghalni. A magyar költőnek meg kell előbb halni, hogy pénzt lásson — mondogatta Bendeguz és ebből az igazságból mindig tudott néhány forintra szert tenni.

Bus Lovag benyitott a sötét szobába, a mely közelebb fektűt az éghez, mint a földhöz.

— Bendeguz, öreg kolléga, gyujts világot.

— Nem lehet — felelt nyugodtan egy hang a sötétből. — Nincs gyújtófám. Sem gyertyám.

Bus Lovag óvatos ember volt. Mindig éjszaka járt haza s a gyertyavégről, gyújtófáról sohasem feledkezett meg. Hamarosan megvilágította a kis szobát, a melynek egyik sarkában, az ágyban fektűt Bendeguz. Bus Lovag előadta jövelele czélját, a mire az öreg jókedvűen nevetett a takaró alatt.

— A legrosszabbkor jöttél, költőtárs. Épen most készülök meghalni. Már megirtam a végrendeletet. Mondhatom, ha teljesítik végső kívánságaimat, a nyarat a budai hegyek között tölthetem.

Bus Lovag már a gyertyadarabkát készült elolantani, mert szeretett takarékoskodni a rossz napokban, a mikor Bendeguz ismét megszólalt:

— Megállj! Pénzt nem adhatok, de vacsorával ellátlak.

— Gonosz tréfa! — mormogta a költő.

— Tudod, hogy nem vagyok tréfás ember — felelt Bendeguz és a párnája alá nyúlt. — Itt van a meghívó. Finom, pompás vacsorára hívnak meg benne. Én el nem mehetek, mert ruháimat már tegnap zálogba küldtem. Minek annak ruha, a ki meg akar halni? Te elmehetsz, mert, a mint látom, még nyakkendő is van. Bimbó Fáni nagyon megőrül neked.

Bus Lovag méltóságteljesen lépett hátra és a kezét a kabátja szájára alá dugta:

— Egy ilyen nőből akarsz engem küldeni? — kérdezte fájdalmasan.

Bendeguz felült az ágyában.

— Igen barátom, csak menj el nyugodtan a kaméliás hölgyhöz, nincsen derekabb, jobbszívű, nemesebb teremtés hazánk fővárosában. Nagyon jó társaságot találsz ott, nagyurakat és szegény művészeket, félvilági hölgyeket és olyan nőket, a kik szeretnének szintén a félvilág tagjai lenni. És Fáni, a ki maga is ír költeményeket és rajong az irodalomért, testvéreinek fog nevezni és megfűrésztí pezsgőben lábaidat.

Bus Lovag ijedten pillantott lábára, vásott cipőjére, a mely már jó darab idő óta enni kért. Az öreg költő folytatta:

— Minél rongyosabb a cipőd, a kaméliás hölgy annál inkább fog tisztelni. Utóvégre, tudja, hogy nem Wales hercege lép be hozzá, hanem Bus Lovag, a regényíró s ahhoz mérten fog viselkedni. Nagyon derék nő, Fáni. Eddig még egyszer sem hibézott a temetéséről.

Bus Lovag bólintott.

— Ez mind nagyon szép, kedves bátyám. De mit szól hozzá a feleségem, ha megtudja, hogy Bimbó Fánihoz járok vacsorára?

Az öreg költő nagyot sóhajtott.

— Mindig mondtam, hogy ne házasodjon meg a magyar költő.

Bus Lovag megcsóválta a fejét. Belátta, hogy igaza van az öreg Bendeguznak és képzeletében megjelent az asszony, a ki a nyitott ablaknál mondja el mindennap mondanivalóit a szomszédok épülésére. Köpenyge szárnyát haragosan csapta vállára és búcsút véve öreg barátjától, lesietett a lépcsőn.

Bimbó Fáni emeleti ablakai fényárban ragyogtak a sötét kis belvárosi utcza közepén. Úrasági inasok és kocsisok ácsorogtak a kapu körül és mig a költő a puha szőnyegen az emeletre lépkedett, vig zene hangzott a belső termekből.

Rózsaszínű kis szobába lépett be Bus Lovag. Az aranyrámás tükörök szinte csodálkozva adták vissza a költő kávészínű köpönyegét, torzonborz haját és bajuszát. De a költő büszkén nézett a tükörbe. Büszke volt arra, hogy olyan kopott, rongyos a ruhája.

A fehér szárnyasajtó felnyitott és vakító szépségű, magas barna nő lépett a szobába. Ragyogó ékszerek, suhogó selymek és finom illatok jelentkeztek egyszerre Bus Lovag előtt, a mely dolgokról eddig csupán a saját regényeiben olvashatott. A vakító fehérségű fogak közül esengő kacagás hangzott fel és két, gyűrűltől fénylő kéz nyúlt Bus Lovag felé.

— Isten hozta, kedves író. Nem is hiszi, hogy mennyire örülök annak, hogy végre megismerhetem. Mindig szerettem volna magát a társaságomban látni és sokszor búsan néztem utána erkélyemről. Nem, nem vigasztaltam magamat, a sors nem akarhatja azt, hogy én magam ne ismerhessem, a mikor olyan nagyon akarom.

— A haldokló Bendeguz küldött ide — felelt meglepetten Bus Lovag.

— Isten áldja meg a derék Bendeguzt. Nyomban küldetek neki egy kosár pezsgőt! Jöjjön, kedves Bus Lovag, hadd jelenhessek meg az ön karjára, a mire egész életemben büszke leszek.

Bus Lovag szégyenkezve vetette le köpenyegét, Bimbó Fáni a karjába akasztotta a kezét és a következő percben Bus Lovag ott állott a főváros legelegánsabb társaságában, nagy-nagy mánások, főpapok és dúsgazdag bankárok társaságában, a kiket eddig csupán az utczaáról ismert. És mindenki melegen, barátságosan rázza meg a kezét, szíves szavak, kedveskedő bókok hangzottak feléje nők és férfiak szájából.

Bimbó Fáni pedig vezette, karjába kapaszkodva a költőnek és minden figyelmességével, kedvességével, okosságával mulattatni törekedett Bus Lovagot. A zene vigan zengett és bődítő illatok szálltak a fényes termekben. Az éj repült a kaméliás nő társaságában, mintha villámvonaton haladt volna. Egyik óra a másik után pergett le és Fáni csupán percekre hagyta magára Bus Lovagot. Már ismét mellette volt és kedves szavakkal hízkelgett bozontos feje körül.

S hajnal felé, a mikor a társaság ritkulni kezdett, Bus Lovag egy egészínkék szobács-

kában találta magát Bimbó Fáni társaságában.

— Mindig szerettem az írót, mert többet érnek nekem a grófnak, hercegeknek. Az írókban van lélek. Adja nekem a lelkét, Bus Lovag.

Szerelmesen, szinte megadással hajolt előre a kaméliás hölgy, Bus Lovag lesütötte a szemét és nem mert megmozdulni.

— A lelkét akarom, csupán a lelkét! — libegte az asszony. — Azt add nekem, te édes, te jó, te költő.

Forró esőket nyomott Bus Lovag homlokára, hogy a költő egész testében megrázkódott.

Fáni szomorivá vált hangon folytatta:

— Sokan járnak hozzám és nekem még sincs senkim. Egyedül vagyok, mindig egyedül... Szeretnék valakit, a ki mellettem lenne, a kinek legszebb éveimet szívem szerint feláldozhatnám. A ki a lelkeket szeretné, a mely telete van igaz gyöngyökkel. A házam tágas, itt gondatlanul, könnyen megélhetne az, a kit szeretnék... A ki engem szeretne. És én szerelmes vagyok a lelkedbe, Bus Lovag...

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF.

Eötvös születésének századik évfordulóját ünnepeljük. Minden, a mi Eötvösre emlékeztet, lehicetlen, hogy gondolatokat ne ébresszen mindenkiben, a ki hazánk kulturája iránt érdeklődik. Báró Eötvös József volt első apostola a magyar kultúrának, érte ezt a szót abban a demokratikus értelemben, melyben ő használta először s melyben azóta általánosan használatos. Régebb időben a kultura csupán egyes kiváló férfiakra vonatkozott, csak Eötvös fellépte után lehet nálunk demokratikus értelemben vett kulturáról beszélni. Az iskolázást, ismeretek terjesztését s általában a műveltséget intézményszerűleg először ő próbálta az ország lakosságának összes rétegeibe eljuttatni. Igaz, hogy nyugati államokban ez a fejlődés már annyival régebben megindult, hogy előbb-utóbb nálunk is szükségképp kellett akadnia valakinek, a ki beilleszkedik a nyugati eszmék ezen Golf-áramlatába, illetve azok magyarországi megteremtője lesz, de hiszen az utókor szeme előtt nagyon sok nagy ember és új gondolatokat terjesztő világapostol is csak mint egy nagyszerű fejlődés láncszeme mutatkozik, kit szinte hajlandó volna az ember a fejlődés törvénye öntudatlan eszközeknek tekinteni. Ez azonban csalódás, mely abban leli magyarázatát, hogy az ember mindent, a mi egyszerűen «történet», hajlandó utólag fejlődésnek minősíteni.

Érdekes dolog, hogy az Eötvös által megteremtett intézmények, Eötvös írói és filozófusi gondolatai, költői inspirációi mind nem magyar földön sarjadtak és talán egy ponton sem kapcsolódnak a magyar multhoz. Egy nyárspolgári erényekkel, pártját ritkító jó szívvvel, csupán a lelke mélységes becsületességével magyarázható jövöbe vetett hittel és jó judiciummal (a mit akkor látnoki tehetőségnek hittak) megáldott magyar főúr át akarja plántálni hazájába mindazt, a mi külföldön tetszését megnyeri. Ő a magyar szellemi élet Széchenyiye, ép úgy, mint Széchenyi a magyar gazdasági és politikai élet Eötvösének nevezhetők.

Hazai állapotainkat külföldi ember szemével nézi, bárha szíve a legnemesebb bánattól áthatott hazafüi szív. A *falu jegyzője*, mely Jókai fellépéséig az egyetlen elterjedt magyar regény külföldön, oly kritikai világításban viszi köz állapotainkat a külföld elé, melyet ma sokan árulkodásnak minősí-

tenének. A hatás azonban nem ez volt, hanem inkább az érdeklődés fölébresztése azzal a szellemi mozgalommal szemben, mely lerombolandónak véli a mult kárhozatos hagyományait és utat akar nyitni Nyugattól kölcsönként áramlatoknak. A magyar kultura apostola nem volt chauvinista sem Ausztriával, sem a magyarországi nemzetiségekkel szemben. 1850-ben megjelent röpirata a Gesamtmonarchie állásponáján foglalkozik a magyar «nemzetiség» jogaival s egy sokkal szerényebb autonómiával beérné, mint a melyet a jövő során a külpolitika alakulása és Deák esze a nemzet számára biztosított.

A vastag függönyökön a téli reggel halványossága szüremlett be. Bus Lovag megtapogatta a regénykézirátot a kabátja alatt:

— Megyek, — mondta — talán már hazajött Krónitzer Budáról...

A kaméliás hölgy tágira nyitott szemmel bámult a költőre.

— Tehát elmégy? — mormogta megdöbbenve.

— Megyek, mert már reggel van és otthon várnak.

Bimbó Fáni egyetlen mozdulattal letépte a nyakában függő gyémántéket.

— Itt van, legyen a tied ez, ha talán nélkülözöl. Fogadd el tőlem, kérlek. Könyörgök, fogadd el...

Bus Lovag a kabátja alá nyúlt és büszkén mutatta az iráscomót.

— Van nekem pénzem — mondta és kiengenesedett. — Az öreg Krónitzernek nagyon sok pénze van. Még előleget is szokott adni. Így szólt Bus Lovag és elhagyta a palotát, sietve ügetett a Krónitzer-féle nyomda felé.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF.

A Magyar Tudományos Akadémiában levő festmény után.

tak. Későbbi röpiratai ismét optimistikusabbak, de ez a legjellemzőbb. Épen úgy, mint a politikus, a költő Eötvös is külföldi példák hatása alatt állott, melyek mindazáltal magyar szellemű műveket hoztak létre. Báró Eötvös József ugyanis minden alkotásában, minden művében teljesen szubjektív lény volt s még szónoklataiban is a lírai hang a túlnyomó. Szubjektív érzéseinek alapját csaknem kivétel nélkül valami általános emberi eszme, vagy általános emberi szenvedés vagy öröm szolgáltatja, melyet hazája népét illetőleg fokozott mértékben érez. Irodalmi művei is mindig tett akarnak lenni egy eszme szolgálatában és mindig szubjektív érzelmi állapotból fakadnak. Ifjú kora lelki válsága iratja meg vele a *Karthausi-t*. Mikor megismeri a felháborító megyei viszályokat, rokonszenve az elnyomottak felé fordul, a zsarnokokat gúnynyal ostromozza: ez a *Falu jegyzője*. Mikor látja a véres felhők gyülekezését hazája egén, Dózsa György kora elevenedik meg előtte, ekkor készül el *Magyarország 1514-ben*. Gyermeki nevelésekor támadt gondolatai iratják vele a *Növérkek-et*, melyben paedagógiai eszmái vannak lerakva. Eötvös írói működése egyenes ellentéte a *l'art pour l'art* elvének, nála a művészet mindig valami más, etikai szempontból magasabb célú szolgálat. Ehhez képest alakulnak regényei is. Nem keres művészi hatást a jellemek nuance-ainak aprólékos kidolgozásában, minden egyéni eszmét képvisel nála, az eszme minden nagyvonalúságával, de gyakran a realitás rovására. Eötvös a regényt mint műfajt a történetírás testvéreinek gondolta, az ő regényeiben azonban ott van mindig a történetíró mellett a moralista is, ki az alakokat és eszméket kritizálja.

Ez a moralizáló, némelykor az érzélgőségig gyengéd hajlama akadályozta meg, hogy a tettek mezején is ne arasson hasonló diadalokat, mint az irodalomban. Maga bevallotta a szabadságharc előtt, hogy sohasem tudna rokonszenven forradalommal, melyből számtalan egyesnek kára van, még ha az összességre diadallal járna is. Ily finoman érző lélek nem alkalmas a politikára, de annál áldásosabb működésű lehet kulturális téren. Ez volt az Eötvös számára teremtett tér, a kulturális haladás tere, melyen jól lehet tenni milliókkal a nélkül, hogy csak egyiknek is ártanánk. k. gy.

Domitian palotájának romjai. (Alul a márvány architráv egy darabja.)

UJABB ÁSATÁSOK A RÓMAI PALATIN-HEGYEN.

Rómában, mint tudvalevő, a legrégebb városrész a Palatin-hegyen terült el. Itt építette a hagyomány szerint Romulus a maga négyszögű városát. De a köztársaság korszakának vége felé, ennek a városnak már romjai sem voltak felismerhetők, s a Palatin tetejét nyárlakok és kertek borították. Augustusnak jutott eszébe a gondolat, hogy a régi királyok városának helyén emeltet magának palotát. Csöndben, a közérdeklődés felkeltése nélkül fogott ez esetben is szándéka megvalósításához, a hogy az minden tereiben szokása volt. Először Hortensius szónoknak kertjét vásárolta meg. Aztán elhíresztelte, hogy Jupiter Statornak akar templomot építeni, s összevette a szomszédos telkeket. S mikor a Sextus Pompejus fölött kivívott győzelem után összehordatta az építéshez szükséges köveket és márványokat s megkezdte a palota felépítését.

De az Augustus palotája nem volt túlságosan fényes. Ő eldicselkedett ugyan vele, hogy egy téglából épült Rómát talált, s egy márványból valót hagyott maga után, de csak a nyilvános épületekben fejtett ki pompát. A császári méltóság még gyűlöletes volt sokak előtt, tekintetbe kellett még venni, külsőségekben legalább, a köztársasági érzéseket és hagyományokat. S nem volt szabad királyi fényt kifejteni. Már közvetlen utóda Tiberius kicsinynek, meg nem felelőnek találta Augustus palotáját, s újat épített a szomszédságába. De úgy, hogy felhasználta a régit is, s a két épület alkotott egy palotát. A következő császárok még jobban kibővítették s pompásabbá tették az épületet. Caligula egy hidat is épített belébe a Capitoliumi Jupiter templomáig, hogy közvetlenül érintkezhessék „testvérével,” a legfőbb istennel.

Később a Flaviusok egy még fényesebb császári palotát emeltek a Palatinon. Az ő dinasztiájuknak új feladatot kellett megoldania. Egyszerűt el kellett rombolniok mindazt, a mi Neró pazarlásaira figyelmeztetett, melyeket nyomon követték az állam kifosztása s a polgárok elszegényedése. Lerontották tehát Neró arany

házát, mely országok jövedelmét nyelte el s helyébe a Colosseumot építették. Másrészt pedig el kellett feledtetniök alacsony származásukat, szegénységüket, sőt népszerűtlenségüket. Mert ha Vespasian a dinasztia alapítóját nem fogadták is valami nagy gyűlölettel a római arisztokraták, fia, Titus iránt — eleinte kivált — igen élénk volt az ellenszenv. A táborban nőtt fel, — 49 éves volt mikor apja trónra lépett — nem ismerte a finomabb római szokásokat s túlságosan kedvezett a keletieknek, a kikkel eddig együtt töltötte egész életét. A mellett magával hozta Jeruzsálemből öregedő szeretőjét Berenicét, a Herodes Antipater hugát, kinek a közügyekbe túlsok befolyást engedett (még bírói tisztet is ruházott reá s az a saját pereiben is ítélkezett), sőt feleségül is akarta venni annak dacára, hogy Rómában akkor igen nagy volt a sidók elleni gyűlölet. Titus is, öccse Domitján is házuk tekintélyét akarták emelni, midőn elhatározták, hogy a Palatinon emelnek maguknak egy új palotát, a mely túlszárnyalja szépségre és fényre az eddigieket.

És e palota tényleg bámulatba ejtette az akkori világot. Statius, a Domitján költője, azt írja márványoszlopairól, hogy «fentarthatnák az égboltozatot, a míg Atlas egy pillanatra elpihen» s hogy «boltozatai áthatolnak az étheren s közelről látják az Olympot». Azonban Statius egész a durvaságig vitte a hízogást; de Martial is olyannak festi e palota triclinumját, vagyis ebédlőtermét, hogy az istenek is «itt ihatnák a nektárt s vitelnék át Ganymed kezeiből a szent serleget».

E palotában jelentek meg Domitján előtt Krisztus urunk családjának akkor még élő rokonai. A császár hallván a tanítás felől, mely az «eljövendő országot» hirdeti, a saját földi hatalmának megdöntésére gondolt, s nyomozást rendelt el az iránt, kik vannak még életben az Üdvözítő rokonságából. Nyilván úgy gondolkodott, hogy ezek lennének a trónörökösök. Kettőt találtak életben, Bataneában a Jordán mellett, hová családjuk költözött. Rómába hozták őket a palotába. A császár megkérdezte őket, a Dávid királyi házából származnak-e? Igennel válaszoltak. Aztán az «eljövendő ország» felől tudakozódott. Megnyugtatták, hogy Krisztus országa nem e földről való. Az iránt is kérdést tett, hogy mivel foglalkoznak? «Harminczkilencz hold földesekénk van — volt a válasz — s azt a saját kezünkkel műveljük.» A császár megnézte kezeit, ha igazat szólnának-e? Sárság szór borította karjaikat, s a munkától kerges volt a tenyerük. Domitján megnyugodott. Ezek nem akarják elrombolni az ő trónját. Békével bocsátotta őket haza.

A Palatin e sok fényes palotájának romjai évszázadokon át a föld alatt feküdtek. A Palatin teteje legelővé majd később kertekké változott át. Még a régiségbuvárok sem kutattak e tájon. Először 1775-ben történt, hogy Rancourel abbé, a telkek egy részének tulajdonosa ásatni kezdett e helyen, de nem azért, hogy a régi paloták romjait napfényre hozza,

hanem haszonlesésből. S tényleg sok műkinestet talált, melyek legnevezetesebbje a vaticani Apollo szobra. A sok szép márványt, oszlopfőjét targonczákra rakták s a Campo Vaccino egy márványkereskedőjének adták el.

A múlt század elején I. Ferenc páрмаi herceg volt a Palatin egy részének tulajdonosa, a ki ásatásokat rendelt el e helyen s azok vezetését a tudós Bianchinire bízta. A munkálatokat teljes siker koronázta. Csakhamar falakat ástak ki melyekről meggyőződhetek, hogy azok a Domitján palotájának képeztek alkotórészeit. Még pedig ép a palota legszébb része, a nyilvános helyiségek jöttek napfényre. Kiásták az úgynevezett tablinumot, az elfogadási termet, melyben kihallgatásokat adott a fejedelem, az idegen népek és királyok követét fogadta s a hol évforduló alkalmával a legtávolabbi alattvalók is előadták az üdvökívánataikat. A terem végén, szemközt a benyílóval látható volt egy apsis, melyben a trón volt felállítva. A falakat a legrágább márványból készült lapok borították. Tizenhat korinthusi oszlop vette körül e helyiséget s mind-egyik oszlopnak kilencz méter volt a magasságuk. Nyolcz nagy fülke volt a teremben, melyekben valaha óriási balt szobrok voltak elhelyezve, kettő közülök, a Bachusé és Herkulesé még helyén állott. Mind e drága sőt megbecsülhetetlen tárgyakat azonban szerte hordták. A benyíló ajtó mellett levő két márványoszlopot kétezer zecchinóért adták el s kőyavetyére bocsátották mindent a mit találtak.

Ugyanez alkalommal felásták a peristilt, a háromezer négyszögméternyi nagy udvart, melyet cararai márványból faragott oszlopok vettek körül és meglelték a sokat magasztalt ebédlőteremnek, a triclinumnak maradványait. Ebben a helyiségben tartották az ünnepélyes lakomákat. Kétoldalt a falak mentén feküdtek ebéd alatt nyugágyaikon a kevésbé előkelő vendégek, hátrább szemben a bejáratnál, kissé emelkedettebb helyen állott a császár és belső barátainak asztala. Mindkét oldalról öt nagy ablak bocsátotta be a világosságot; az ablakokat elvlasztó vörös gránit oszlopokat megtalálták a törmelék között. Az ablakokon át láthatták a vendégek a kút aláomló vizét, mely zöld lombok és virágok között folydogált. A kor irói ki nem fogynak a magasztalásból, midőn e helyiségről írnak.

Bianchini ásatásai után mintegy félszázadig abba maradtak a Palatinon a munkálatok. 1861-ben III. Napoleon, ki nagyon érdeklődött Róma története iránt, megvette a területet tulajdonosától II. Ferenc nápolyi királytól s rendszeres ásatásokat rendelt el. Az ásatásokat Renier Leo archeologusra bízta s csakhamar fényes siker koronázta azokat. Egymás után kerültek napfényre nemesak a többi királyi paloták romjai, de a régi Romulus-féle ősi város egyes nyomai is. Napfényre került a cryptoporticus is, mely Tiberius palotájából a szabadba vezetett. E folyosóban ölték meg Cassius Cherea katonai tribun vezérlete alatt az összeesküvők Calligulát.

A Domitján palotájának egy részét nem lehetett kiásni egész a legutóbbi időkig. Itt az úgynevezett Mill villa állotta útját a munkálatoknak, melyet a múlt század elején egy angol építetett, s mely magán vagyont képezett. E villa meg van ma is. (Képeinken látható kétemeletes épület). Giacomo Boni olasz archeologus újabb időben újra felvette e helyen az ásatásokat. S megtalálta a Domitján palotájának azt a részét, mely a császár magán lakását képezte valaha.

Ez a rész is oly pompás és oly nagyszerű, mint az, a melyet eddig ismertünk. Hatalmas boltozatok, a minőkről Statius értesít, s drága építő kövek. Egyiptomi sarga gránitból, numidai bíbor márványból, vörös porfirból és szeprentinkőből vannak alkotva az épület egyes részei. Még freskó-maradványokat is találtak, sokkal szebb és finomabb kivitelben, mint a minők a Pompéjibelié. Az egyik kép egy jelenetet ábrázol az Iliásból. A másikat azonban Osiris egyiptomi istennő képét mutatja stilizált állatképekkel és a szent lótusz virág indáival. A min nem is lehet csodálkozni, mert hisz a Flaviusok keleten töltötték életük javát s magát Vespasiánt ép az egyiptomi légiók kiállították ki császárnak.

TIBERIUS HÁZÁNAK UJABRAN KIÁSTOTT EGYIK RÉSZÉ.

DOMITIANUS PALOTÁJÁNAK BOLTOZATAI.

UJABB ÁSATÁSOK A RÓMAI PALATIN-HEGYEN.

Sándor József: Nymphenburgi parkrészlet.

Kunwald Cézár: Hollandi nő.

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATA.

Az idei őszi kiállítás egy pár kipróbált mester kivételével csupa fiatal ember munkáját mutatja be, a kik közül Frank Frigyes és Sándor József gyűjteményekkel szerepelnek. Nemcsak képeknek száma, hanem azok minősége is elsősorban rájuk fogja terelni a Szalon látogatóinak figyelmét.

Mindkettő fiatal ember, a ki csak most áll pályája elején. Nem árul el egyikük sem valami vívódó lehetetlenségre vágyódást, egyikük sem lep meg koráértett nagyarányu tehetséggel, de mindkettő munkássága mögött sok komoly törekvés, munka és fejlődésre képes tehetség látható. Frank Frigyes számottevő ember lesz majd arcképfestésünkben. Van érzéke a jellemzőes formák felismerésére, technikája nem erőltetett, elég könnyen folyó, és nem is vész a rutin játékaiba. Tájképeiben erős, töretlen színek sokszoros ellentéteivel kíván hatni, mint társa Sándor József is. Mind a ketten nagyon el tudnak örülni egy-egy tájék tarkabarkaságán, egy virágokborította parkrészlet sokszínűségén, melyet a háttérből kicsillanó ríktó sárga kastélyfal még jobban kiemel. Különösen Sándor képein jut fontos szerep a színeknek, melyet pastelljein tud legjobban ér-

vélyre juttatni. Nem annyira tonusharmoniakban törekszik hatni, hanem inkább sokszínű, néhol édességre hajló tarkasággal. Ez a fajta előadási mód Frank képeire is jellemző, a mit könnyen érthetővé tesz az, hogy mindketten a müncheni akadémia járó művészek. A galeriatonusokban dolgozó festészetnek hazája az utolsó évtizedekben a francziák hatása alatt a színekben tobzódó ábrázolásmód egyik németországi fészkevé vált, a nélkül, hogy akármelyik mesterének sikerült volna a francziák csodálatos színességét még csak távolról is elérni.

A müncheni festészetnek erős háttérbe szorulása különben is meglehetősen kérdésessé teszi fiatalágunknak müncheni tanulását. Valamikor, a midőn a történelmi iskola pathetikus kompozícióit sehol sem csinálták Németországban jobban, mint Münchenben, volt értelme az ott tanulásnak, de ma, a midőn Németországban is egészen más körökre tolódot el a művészet súlypontja, nem sok értelme van. Eltekintve attól, hogy a pesti képzőművészeti akademiának egyes szakjain legalább is mindazt megtanulhatja a tanuló, ha nem többet mint Münchenben, ha már többre és újabb impulsusokra vágyik valaki, azt bizony no Münchenben keresse.

A müncheni művészetet nyugszik legerősebben a XIX. századbeli német művészet átka: a helyett hogy ösztönszerű teremtő erőből fakadna, csak egy hatalmas értelmi kultúra emlékei és buzdító ereje áll mögötte.

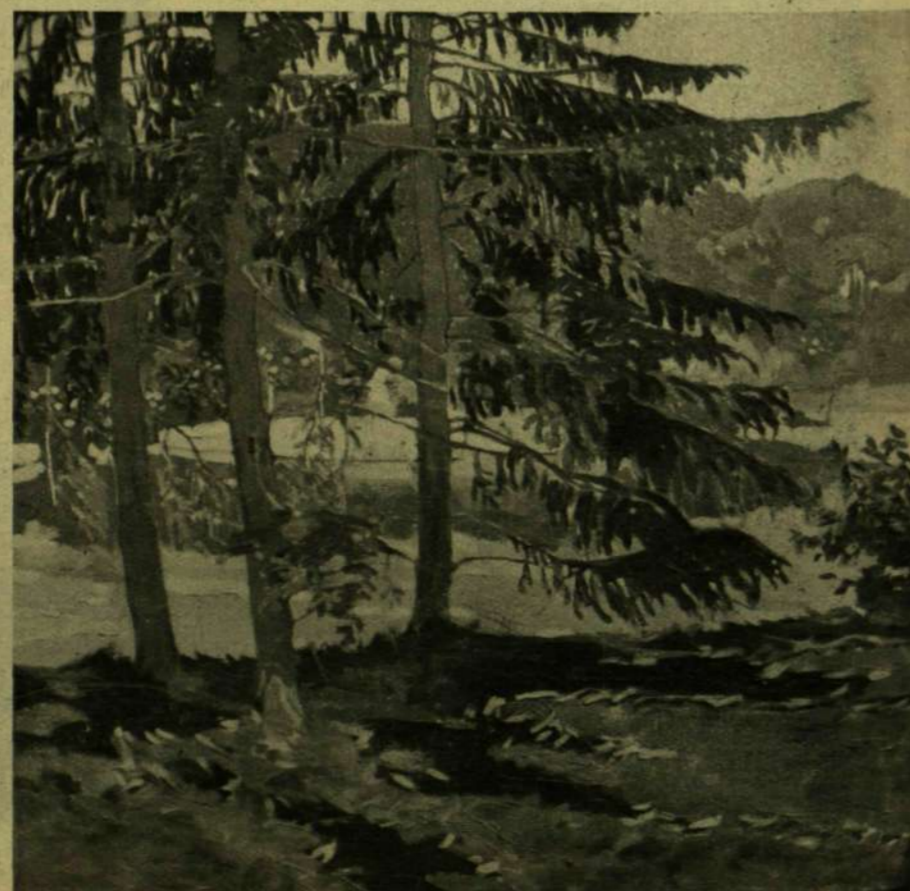
Bármerre jár is az ember Münchenben, egyebet sem lát vagy hall, mint azt, hogy e várost lakói isarpárti Athénnek, az újabbkori sőt a legújabb művészet nagy metropolisának nevezik. E mögött azonban egészen más valóság rejlik. A festészet terén a vezetés az északi németek kezébe ment át. Ezek sem alkottak valami nagyszerűt vagy korszakost, de a vezetés, a lüktető élet ereje ma már az övék. München azonban csak emlékeiből él, annak a hatalmas erőlködéseket kifejtő királykorszaknak dicsőségéből, melyet ma már csak mestersegesen lehet utánozni.

Maga a müncheni élet sem valami sok impulzust nyújtó. Eléggé álmos, inkább kis, mint nagy város, pezsgő élete nincsen, izgalmi, szenzációi sincsenek. Teljesen hiányzik belőle az életnek az a lüktetése, mely Párist a XIX. század nagy művészeti nevelőjét, legkisebb zugutczájában is áthatja. Álmos hangulatokból pedig nem sok művészi buzdítást és nem sok munkaerőt lehet meríteni. Ma már ne Münchenbe járjunk tanulni.

Farkas Zoltán.

Frank Frigyes: Jordan festő arcképe.

Andaházi Kasnya Béla: Parkrészlet.

1. Grisák (Vágó) Ankerschmiednél (Törzs). — 2. Ankerschmiedt (Törzs) és Eliz (Nagy Ternus). — 3. Ankerschmiedt (Törzs) Miss Natalie (T. Forray R.), Hermin (Cs. Aczél L.), Eliz (Nagy Ternus) és Strafl (Kertész). — 4. Kampós (Körmeny). — 5. Ankerschmiedt (Törzs) és Miss Natalie (T. Forray Róza). — 6. Ankerschmiedt (Törzs) mint az új földesúr.

CORANT OR WEEKLY NEWES, from Italy, Germany, Hungaria, Polonia, Bohemia, France, and the Low-Countries.

From Rome the 17. of September 1621.

From Rome it is certainly Reported that Cardinal Bellarmine, after he had received the Commission and the Pope's Benediction bid,

From Vienna the 22. of September. 1721.

The Spanish Ambassadors is come hither againe with the Carle of Colalto from Preburg and the differentes betwene the onclandish German Generalls are agrsd upon, but that this day noe Imperiall Generall hath bene yet named.

The 21. of this month the obtained meeting at Ravensburg on the Marck, is deputed for Comitatary, the Cardinal Dietrichstein, the Archbishopp Basman, the Lord Brenner, and the Carle of Meggan on the Hungarians the both the Carles of Thurco and a. principall Lords of the Country, who should have met together this day but because of the contagion, which there much increaseth, it is not yet begun

The Archduke Charles is yet here he hath caused great quantity of Haynes and other provisions to be transported to the Landierney in Silecia whether the said Archduke is dayly to march: where also the Elector of Saxon in his owne person should appear.

A LEGRÉGI BANGOL NYELVŰ UJSÁG ELSŐ OLDALÁNAK EGY RÉSZLETE.

A LEGRÉGI BANGOL UJSÁG MAGYAR VONATKOZÁSAI.

New-Yorkban esztendők óta gyűjt már hungaricákat egy lelkes magyar tudós: Feleky Károly. A véletlen a múlt hetekben ritka kincshez segített. Az antiquariusok mind tudták róla, hogy főképen magyar vonatkozású régi angol könyveket és újságokat gyűjt s az egyik sárgult papírlapokat hozott nemrégiben hozzá. A Hungaria szó keltette fel az ócskaságok kereskedőjének a figyelmét. Feleky Károly rövidesen megvette az ócska nyomtatványt, melyről szorgos vizsgálat után kiderült, hogy a világ legrégebb angol nyelvű újságja. Nyolcz hónappal régebb keletű a British Múzeum tulajdonában levő példánynál, mely az angol Nemzeti Múzeum egyik büszkesége volt — eddig, míg Feleky egy szerencsés vétellel túl nem tett a British Múzeum ritkaságán.

Minket magyarokat az értékes lelet különösen azért érdekelt, mert a harminczéves háborúval kapcsolatosan igen sok szó esik benne Bethlen Gáborról, a magyarokról és a budai basárról. (The Budiani.)

A lap czime «Corant or Weekly Newes» és felfedezett száma 1621. október 11-én jelent meg.

A legrégebb angol újság magyar vonatkozású híreit dr. Yolland Arthúr egyetemi tanár fordításában adjuk közlé:

A «BUSNYÁK» PATAK ÁRADÁSA ÁLTAL ELSODORT KADICSFALVA UDVARHELYMEGYEI KÖZSÉG ROMJAI.

Whereby shut by the passage both by land and to sea, whereby the Imperiall army might come to induce great distresse.

The Duke of Banaria hath not onely byper Austria in possession, but hath also hath taken the Salt-handel in byper Austria into his possession.

The Marquis of Jagerndorff, is entred in Wezaula, and there keepeth house very disorderly.

The Electorall Saxoniens, have besieged Glatz in Silesia: which City as it is written is well provided with men and munition.

The Marquis hath menaced those of Wezela to very rigorously, because they let the Saxoniens have of their munition.

There was newes that the King of Polonia was broken up to withstand the Turke, who with 300, thousand men was come to the frontiers of his Land.

From Vienna, the 22. of September 1621.

Bethlen Gabor hath not bene here in his army this 14. dayes, but hath bene at Ofen, where some thousands of Turkes are arrived, who come bying to his Lager.

The Marquis of Jagerndorff with his Army, and also the Carle of Thurco, who commandeth a

Bécs, 1621 szept. 22.

A spanyol nagykövet újra visszatért ide Pozsonyba Colalto gróffal. A nézeteltérések a külföldi és a német generálisok között elsimítottak: azonban még a mai napig egyetlen császári tábornokot sem neveztek ki.

A folyó hó 21-én a March-on fekvő Ravensburgban tartandó értekezletre kiküldöttek mint delegátusok Dietrichstein bíbornok, Basman érsek, Brenner báró és Meggan gróf, — a magyarok részéről pedig mindkét Thurzó gróf és két ország-nagy. Ezeknek nevezett napon kellett volna összejönnök; azonban az ott folytonosan terjedő ráglya miatt az értekezletet még nem kezdték meg.

Károly főherceg még itt van. Nagy mennyiség bort és más élelmiszereket szállított a sziléziai tartományba, a hová nevezett főherceg minden nap elindulandó és a hol magának a szász választófejedelemlnek is személyesen kell megjelennie. Továbbá itt közhírré tétetett, hogy az összes élelmiszerkészletek ide és más erősített helyekre és városokba szállítandók.

Bécs, 1621 szept. 18.

Némely Bécsből keltezt levél mondja, hogy a császári sereg újra kezd szaporodni és megerősödni és hogy az ország városai nagyon kérnek fegyverszűnetet és a háború megszüntetését, merthogy «Budiani» embereivel még sokat pusztított, hatalmába kerítette Droskirch-et Neustadt alatt, Menling-et, Entensdorf-ot és majdnem az egész országot, pusztítva egészen Bécs kapuiig, a hol attól félnek, hogy hatalmába keríti a Dunát s ezzel elzárja úgy a szárazföldi mint a vízi utat, mi által a császári sereg nagy inséget szenvedhetne.

A bajor herceg nemcsak, hogy zálogba kapta Felső-Ausztriát, azonkívül kezébe kerítette a felső-ausztriai «Malt-handel»-t (malátakereskedést).

A Jagersdorfi örgróf Morvaországba lépett be, a hol nagy rendetlenséggel gazdálkodik.

A választófejedelem szászai ostrom alá vették a sziléziai «Glatz-ot», mely város (úgy hírlík) jól van ellátva emberekkel és municióval.

Az örgróf megfenyegette a boroszliákat, mert hogy a szászoknak adtak a maguk municiójából. Hír jött, hogy Lengyelország királya elindult a török ellen, a ki 300,000 emberrel egészen országának határáig hatolt.

Bécs, 1621 szeptember 22.

Bethlen Gábor már 14 napja nem látták hadseregénél: Budán volt, a hová több ezer török érkezett, a kiket táborába vezet.

A Jagersdorfi örgróf seregével és a Thurni gróffal, a ki a németek parancsnoka, Morvaországba mentek; ott már vagy 12 falut és várost égetett le és több száz embert öletett meg.

Bethlen maga, a ki már felgyógyult, újra tudatta a pozsonyiakkal, hogy nemsokára tüzzel és karddal fogja őket újra sújtani.

Diepenbach tábornok (parancsnok) tegnap jött ide a Pozsony alatt táborozó császári táborral: Seregünknek onnét el kell indulni a Marchfeldre egy hajódon át (a melyet a folyón át építettek Theben-nél) Morvaország felé, hogy Jagersdorff rossz szándékát akadályozza; mert azt hiszik, hogy Mansfelddel együtt, veszedelmes vállalkozásba kezdett Ő Császári Felsége ellen.

«Budiani» eddig erővel folytatta gyujtogató és pusztító munkáját Ausztriában és Stájerországban; s most érkezik hír arról, hogy nyolcz nap alatt vagy 80 várost és falut égetett le és vagy elvitt vagy megölt sok ezer embert. A posta azt a hírt is hozta (a mely az itten levő foglyok váltásádját is hozta), hogy «Budiani» veszedelmes és ártalmas betörést kontemplál s miután már több mint 20,000 főnyi török- és magyarsereggel rendelkezik, elhatározta, hogy e város előrészeit felgyújtja.

A palatinus kibékülése Ő Császári Felségével jó úton van: Ő Felsége megírta az összes választófejedelmeknek, hogy tanácsaikat kívánja hallani; ők mind hajlandók a bocsánatadásra, úgy, hogy remélik, hogy nemsokára a fegyvereket leteszik.

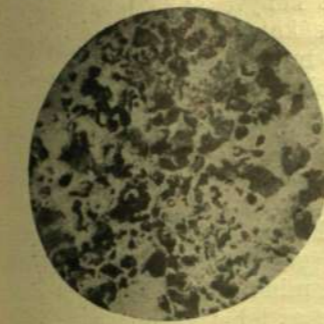
Azonkívül itt a pestis nagyon kezd terjedni. Továbbá minden itt nagyon drága; egy font hús, a mely ezelőtt 14 pennybe került, most 5 krajczár és sok esodálatos tüneményt (jelt) látnak mindnap az elemekben.

Prága, 1621 szeptember 23.

Pár nappal ezelőtt újra vittek egy nagy ágyút a város raktárából táborba és bár a táboriek látják az ostromlók eltökélt kitartását és hogy mindennap mind többen esatlakoznak hozzájuk, mégis ők (a táboriak) annál gúnyszerűbbek lesznek és annál inkább nevetnek a dolgon, mert hogy már eleve vigasztalta őket Mansfeld a támadását illetőleg. Az a hír érkezik Sziléziából, hogy az ottani katonák megegyezés alapján kapták Glatz városát, hogy milyen feltételek mellett, még nem tudni.

Tegnap értesítést kaptunk, hogy Mansfeld gróf megegyezett (megállapodásra jutott) a bajor herceggel oly feltételekkel, hogy nevezett grófnak fizessen a herceg 300,000 forintot, katonáinak pedig három havi zsoldot és hogy a ki újra szolgálni hajlandó, menjen Magyarországra, továbbá, hogy a helytartóság összes erődítményeit és erősségeit bontsa le (a gróf); hasonlóképen nevezett herceg szerezzen kegyelmet Mansfeld részére Ő Császári Felségtől azon feltétellel, hogy élete fogytáig sohase fogjon fegyvert Ausztria, Bajorország vagy Spanyolország ellen és hogy ennek fejében birodalmi gróffá nevezze ki Ő Felsége és még több feltételekkel, mire egész seregével (a gróf visszavonult Amberg felé).

MESTERSÉGES GYÉMÁNT.

Kemenczéből kikerült anyag, melyben gyémántszemek vannak.

Egy párisi mérnök, M. E. de Boismenu mostanában azzal lepte meg a világot, hogy mesterséges gyémántok előállítására új eljárást talált fel, a melynek segítségével sokkal nagyobb gyémántokat nyert, mint eddig bárki.

Tudnivaló, hogy a pár év előtt elhalt Moissan tanár már sok kísérletet tett ebben az irányban és elektromos úton állított is elő gyémántokat, ezek azonban olyan aprók voltak, mint a homokszemek. Moissan eljárása ezenkívül nagyon bonyodalmas volt és a kísérletező részéről nagy ügyességet igényelt, az eredmény pedig inkább tudományos szempontból volt értékes, a mennyiben ezek az apró gyémántok semmire se voltak használhatók. M. de Boismenu új módszert talált fel, a melynek egyik előnye az, hogy nem igényel nagy elővigyázatot, másik, még jelentősebb előnye pedig, hogy általa már tekintélyesebb nagyságú gyémántkövek nyerhetők, sőt arra is van kilátás, hogy e módszer tökéletesítése után eljutunk a mesterséges gyémánt iparszerű termeléséig.

A feltaláló előkelő állást tölt be egy franciaországi vegyészeti gyárnál, a mely karbid termékeket produkál. M. de Boismenu az ezekkel való kísérletezés közben jött a gondolatra, hogy hátha az olvasztott karbid-fürdőből a rendes elektromos eljárással gyémántot lehet jegecszeníteni? Készüléke, a melyet összeállított, egy rendkívül tűzálló agyagkemence, hat és fél hüvelyk átmérőjű két elektróddal, a melyeknek egyike kézzel igazítható. A kemenczébe előbb poralakú grafit és mész-keveréket tesz, a melybe aztán ugyancsak agyagtégelyben calcium carbid jön. A kísérletek bebizonyították, hogy ez a legcélszerűbb izzó-fürdő. A cseppfolyóssá vált calcium carbid elektromos áram

MESTERSÉGES UTON KÉSZÜLT GYÉMÁNTOK.

hatása alá kerül, a melytől pár óra alatt felbomlik: a negatív sarkon fekete, szurokszerű tömeg képződik, a melyben temérdek kisebb-nagyobb jegecz van. Ezek a jegeczek a gyémánt minden tulajdonságát mutatják.

M. de Boismenu már öt év óta folytatja kísérleteit Páris egyik külvárosában levő laboratóriumában, a hol megfelelő elektromos olvasztó kemence áll rendelkezésére. Az első

kísérlet 1908. április 13-án történt és mindjárt sikerrel járt. Miután a téglay izzásba jött, úgy egy hüvelyknyire félre lett húzva, csak aztán került bele a calcium-carbid és pedig többször egymásután apró darabokban. Az elektród áramot végül fokozatosan, egy hüvelyktől tiz hüvelykig távolították el a téglaytól. Az izzás délelőtt 11 órától délután ötig, azaz teljes hat óra hosszat tartott. Mintegy nyolcz font carbidot használtak fel 800 Ampere feszültség, 34 Volt mellett. Három órai izzás után a fürdőből sok apró carbid-szilánk pottogott ki, végül azonban az egészből salakszerű massa lett, a melyet egy éjjelen át hűlni hagytak és pedig vízben. Másnap a masszát, a mely sok vizet szívott magába, bereszess lámpa fölött megszáritották. M. de Boismenu figyelmét azonnal fölkelte a masszába levő sok apró kristály, a melyekből körülbelül egy tucizatot sikerült sértetlenül kiszednie. Egytől-egyig átlátszó, szabálytalan képződésű kristály volt, 1/2 és 1 1/2 milliméter közt váltakozó átmérővel. A mikroszkop alatt mindegyik világosan mutatta a gyémánt sajátosságosan jellemző tulajdonságait. Keménységük is egyenlő volt a természetes gyémántéval: már csekély nyomás alatt mély karcolást ejtettek az üvegen és legkeményebb aczélon is.

M. de Boismenu a gyártott gyémántokat elküldte több párisi ékszerésznek, a kik kijelentették, hogy azokat a természetes gyémántoktól nem képesek megkülönböztetni. A legnagyobb darab még köszörülésre is alkalmas volt, ezt a feltaláló e czélból elküldte Amsterdamban, a hol harminczét oldalú briliánsá csiszolták, nagy ügyességgel.

A feltaláló mérnök ez idő szerint nem folytatja kísérleteit, mert azon fáradozik, hogy megfelelőbb elektromos kemenczét rendezzen be, mert reméli, hogy nagyobb gyémántok előállítása is sikerülni fog, ha a karbidot még magasabb hőfok mellett kezelheti. Találmányát természetesen szabadalmaztatta is már.

Mesterséges gyémánt tizenhat-szorosan nagyítva.

AUTÓ A PUSZTÁN. — Pólya Tibor rajsa.

A MI URUNK.

Regény. (Folytatás.)

Írta GRAZIA DELEDDA.

A reggeli levegőtől és reményeitől főtélve — mialatt a nedves bokrokban egy-egy kecske föl-fölmegett melabúsan, mintha üdvözölné — kiformalta magában álmait és azt kérdezte magát, hogy mit tenne *azulán*, ha terve sikerülne. Szeretett volna koresmát nyitni, vagy valami veszélytelen vállalkozásba bocsátkozni, mint a milyen például a kaviesszállítás a községi utak számára. Mindenesetre, a vágyainak álma is csak munka volt.

Az erdőbe érve, a szakértő szemével nézett körül és kiszámította magában a fatörzsek értékét s úgy vélte, hogy a rendesnél nagyobb hasznót is lehetne elérni. Már is így becsülte föl az erdő értéket, a gazda ösztönével.

Akkoriban az Orthobenet még felerészben erdők borították; de a keleti része, az, a melyen Perro erdei voltak, már irtás alatt állott. Az északi és északnyugati rész nagy kiterjedésű erdeire is ugyanez a sors várt; de a vállalkozó még nem szánta rá magát, hogy itt is elkezdje az irtást, mert még mindig azt várta, hogy Antonio Moro nagyanyja is majd csak eladja a maga cserjését és erdei tisztását, a melyen meg volt ugyan engedve az átjárás a gyalogosok számára, de nem volt megengedve, hogy szekerek járjanak arra, a melyek a faháncsot és a faszenet hordták volna.

Aldo Bruno áthaladt ennek a cserjés tisztásnak egyik részén, a mely ketté szelte Perro birtokát a maga sziklatengerével és rétével.

A fák, évszázados tölgyóriások, magas, erős törzsükkel, a melyek olyanok voltak, mint majsztozus vasoszlopok, olyan közel nőttek egymás mellett, hogy a sűrű lombok alatt szinte sötét volt. A földön úgy feküdtek a nyirkosságtól megfeketedett lehullott falevelek, mint a hogy a tengerfenéket az algák beborítják.

A félkeze nap vörös golyóba akkor emelkedett a távoli tenger arany vonala fölé, a mikor Aldo Bruno elérte a homokból épült falat, a mely itt a határt jelezte a Moro-erdősékre és Perro nagy erdőirtása között. Innen be lehetett látni az egész völgyet, a melyet Dorgali és Oliena hegyei zártak be és látni lehetett a csitrom-erdő fémszerűen csillogó sávját, a fehér hegyi utakat, a kökerítéseket, az őserdők határait, a melyek mind-mind kiemelkedtek zöldes és rozsdavörös színeikkel a hajnali, kékes párák fátólán át.

Afféle sziklalépcsőkön kapaszkodott most föl-fel a munkafelügyelő és áthaladt egy másik erdőn — egy ritkán, a hol már az irtással jóformán el is készültek.

A hegynek ez a része temetőre emlékeztetett; a fatörzsek gyökereinek és csonkjainak maradványai sirhalmoknak és fakereszteknek tetszettek, a szikladarabok pedig sírköveknek; silány folyodárok, takszus-cserjések és virágzó vadrózsabokrok öveztek az óriási halotakat, mint a megsemmisüléstől megkímélt menekültek, a kik még most is reszketnek a félelemtől.

A távolban, a nap fényétől bearanyozott fák fölött, gyöngé halovány füstoszlopokká szál-longtak a magasba és a hatalmas gránitszklák keretezte terrasz-szerű emelkedésen nád, sás és lomb-tetejű sátrak állottak. Hallani lehetett a kutyák ugatását, egy ló vihógasát és a szarkák hangját, a melyek a ló nyerítését utánozták.

Komor arcú férfiak, a kik bár fejszékekkel és késekkel voltak felfegyverkezve, de mégis szelíd tekintetűek voltak, népesítették be ezt az erdei tanyát: ruhájukat valami sötét réteggel vonta be a por, a sár és a piszok; földszínű arcukkal és kezükkel olyanok voltak, mintha most bujtak volna ki az erdő nyirkos földjéből és egyeseknek meg épen olyan vörös volt a haja meg szakálla, mint a tisztát övező lehántott nagy fatörzsek színe.

Sokan már munkában voltak és a reggeli csöndben föl-fölhangzott a szekerczék csattogása, a melyeket a visszhang megismételt.

Aldo Bruno ácsapott a tisztáson és oda-oda köszönt néhány muoroi parasztnak, a kik épen az ökröket fogták be faháncsokkal megrakott szekereik elé. Aztán ment tovább egy kicsiny, de jobb formájú és jobban megvédett viskó felé,

KIRÁLYUNK TÁVIRATOZOTT ARCZKÉPE.

Komáromi József budapesti fényképész találmánya szerint készült távirati kép.

a hol a nagy fészkerben nagy csomó üres és teli zsák között egy öregecske, kicsi és kiaszott, de eleven ember épen ugyan foglalatoskodott, hogy lemérje egy-egy köteg rózsás és friss faháncs súlyát.

— Itt volnánk ni! — mondta Aldo Bruno, megvergetvén az öreg vállát és átadta neki Perro levelét.

— Nagyon jól van — felelte az emberke, a nélkül, hogy egyetlen arczima is megrándult volna — még ma délelőtti átdok nekem mindent. Most befejezem előbb a zsákok ellenőrzését.

— Nem bánod, hogy megvált az állásodtól? A kis emberke tréfás kedvel, katonásan szalutált:

— Bánom, vagy nem bánom, nem az itt a fontos: engedelmessékedni kell a feljebbvalóknak.

És mialatt az emberke föl-készülődött, hogy elutazik új állomáshelyére, a hová Perro ki-rendelte, Aldo Bruno fölkereste régi viskóját és

A MOST FÖLAVATOTT CSUCSAI REFORMÁTUS TEMPLOM.

ott ledobta a batyuját, majd visszatért a fészkerhez és megvizsgálta a könyveket és lajstromokat, megszámlolta a zsákokat és végül benézett az éléstárba, a hol a «munkások»-nak az eleséget kellett beszerezniök.

A raktáros, a ki szintén csak mostanában, röviddel Aldo Bruno előtt érkezett, kedélyes, bizalmas hangon üdvözölte az új munkafelügyelőt, a kit tegezni kezdett, de a kinek rövidesen tudomására is hozta, hogy az ő teendőik fölöttébb különbözők és megkülönböztetendők. Egy munkafelügyelő mindig csak munkafelügyelő; de a raktáros, az lehet valami elszegényedett nemes-ember is.

— Ha pedig nem valami elszegényedett nemes-ember, hát akkor valami efféle — mondta az öreg, régi munkafelügyelő az újhoz, mialatt együtt körutat tettek az erdőben. — Ez is azt mondja, és nem kevesebbet, minthogy az ő apjának sok bányája van!

— Hát akkor miért vállalt itt raktároskodást? A maga raktárosa is lehetne!

— Azt hallottam beszélni, hogy meg kellett volna házasodnia: de egy nappal az esküvő előtt rajta kapta a saját fivérért a saját menyasszonyával, a mint öleltek. Öngyilkossági kísérletet is tett, de azután, hogy kilábalta, az anyjának sikerült rábírnia, hogy elmenjen hazulról és akkor szerezték neki ezt az állást. De úgy látszik, nincs megelégedve a sorával.

— Mindenesetre kétségbeesett arcot vág — mondta Aldo Bruno, a ki közben Dejanara és Antonio Morora gondolt. Polyton, folyvást ugyanaz a história az emberi nyomorúságról!

Inkább csak, hogy másra terelje a beszédet és nem is annyira mert érdekelte volna, megkérdezte az öreget, hogy mit tud Perro szívbeli ügyeiről.

— Igaz az, hogy ki akarja házasítani Marielénát?

De az öreg munkafelügyelő meglepetten nézett rá.

— Most hallom ezt először! Már vagy tiz esztendeje, hogy együtt élnek és én azt hittem, sohasem is fognak már egymástól elválni...

De aztán hirtelen, mintha valami eszébe jutott volna, folytatta:

Azaz hogy... egyszer csak... azaz hogy néhány nappal ezelőtt Perro elvesztett egy borítékot, a melyikben egy női fénykép volt, a mit aztán ő nagyon nyugtalanul és izgatottan keresett. Lorenzo találta meg, a raktáros, de nem adta vissza. Nagy irigy ez! És tudod, hogy ki volt az a nőszemély? (Megfordult és gúnyos, rozszakaratu mosolygás torzította el rötes, szinte rozsdás arcát.) Ösmered jól! Se... bas... tiana! De hallgassunk, mint hal a vízben!

Aldo Bruno megfogadta a tanácsot és hallgatott. De a cselszövés, a melyben ő is részt vett és a melybe ő úgy bocsátkozott bele, mint valami kockázatos vállalkozásba, most már tisztán állott előtte: Sebastiana el akarja foglalni Marieléná helyét.

Heves, de zavaros fájdalmat érzett emiatt: Sebastiana, a ki olyan fiatal és olyan szép, ilyenformán akarja elveszejteni magát! Tudja-e ő maga, hogy mit is akar tulajdonképen? És az anyja, a «maestra», a ki úgy bizta Perrora a lányát, mint a gyerekeknek apai gondviselőjére!

Hogy elűzze ezeket a kínzó gondolatokat, miután az öreg munkafelügyelő útra kerekedett, ő még tovább kószált az erdőben és új állásának nagy felelősségteljes voltára igyekezett csak gondolni.

Több napszámossal foglalatoskodott, hogy az évszázados tölgyek kergét lefejtse és a hánscsoktól megtisztogassa. És a mint odatapadtak a hatalmas tölgyek törzséhez és ágaihoz, olyanok voltak, mint a vampirok, a melyek az óriási fák vért és életét kiszívják. A kéreg és háncs széles sávokban és csafatokban lógott alá, kivülről érdesen, sötétben és repedeztetten, belülről pedig sárgásan és nedvesen. A törzsek, a melyeknek ágait lenyesték, vörös csonkjáikkal olyanok voltak, mintha mély sebek tépték volna föl; és a megtisztított fák úgy állottak ott csupaszon, kéreg nélkül, szomorúan, mint óriási meztelen holttestek.

Lerongyolt és meztelábas gyerekek, néhány öreg paraszt és egy-két rongyos burkolt asszony gyűjtögette a háncsot, a mely lelógott a fákról, lekapták, szétdarabolták apróra, hogy végre olyanok voltak, mint a kenyérhéj-darabok

és azután behordták a fészkerbe. És jóformán mindig és valamennyi hallgatott. A gyereknép is komor és szomorú volt; és úgy látszott, mintha valamennyien, ösztönszerűen éreznék minden borzalmaságát ennek a nagy pusztításnak, a mit ők lassú és csöndes munkájukkal véghez visznek.

Estefelől egész kis sátor-tábor-féle formálódott ki a kunyhók és fészker körűl és nagy tüzeket gyújtottak, a melyeknek fénye diadalmaszkodott a szürkület fölött. Az éjszaka friss volt, mint a milyen őszelő idején szokott lenni; a hold sápadtan és szomorúan emelkedett ki a tengerből és a szél suhogva mozgatta a leháncsolt fák ágait. Sötét felhők vonultak át az égen és árnyékuk átsuhant a holdfényes völgyön, hogy azután hirtelen fönt teremjen a hegyeken.

Valaki orrhangon énekelte a távolban:

Assa bessida 'e s'istella...

Egy másik hang édeskészen utánozta a toszkánai szénégetők dalát:

Addio, mia bella, addio...

Emberi árnyak imbolyogtak a tisztás vörös háttérében, a hol a leháncsolt törzsek és ágak a nyílt tűz fényénél olyanok voltak, mint emberi tagok.

Aldo Bruno elkészítette a maga polentáját és a raktáros társaságában megvacorázott egy gyalulatlan asztal mellett a nagy fészkerben, a melyet olajlámpa világított meg.

— Hideg kezd lenni; — mondta a raktáros, bár gyapjúruhába volt öltözve és a nyaka köré kendő is volt csavarva.

— En nem érzem! — felelte Aldo Bruno, de a másik megvetően mondta;

— Te meg a faháncs, ti épen egyformán érzéketlenek vagytok.

Sovány fiatal ember volt ez a raktáros, beteges és félszemére vak. Sápadt és csupasz arca, ha arról az oldaláról nézték, a melyen az ép szeme volt, egy gyerek arcának látszott, míg a másik oldalról nézve a profilját, ez szomorú volt és sanda nézésű, mint valami vén gonosztevő.

— De te, te csak megcsinálod a magad szerencsésjét — mondta, a mikor látta, hogy Aldo Bruno nem védekezik. — Tegnap még szénégető voltál, ma már munkafelügyelő vagy és holnap már akár vállalkozó is lehetsz!

— És miért ne? A többiek, hogyan kezdték azok? — mondta nyugodtan Aldo Bruno.

— Lopással kezdték, igen, tudjuk!

— Signor Lorenzo!

— Tedd meg nekem azt a szivességet és szólítsd csak egyszerűen Lorenzonak. Hiszen a fölfebbvalóm vagy! De milyen hideg van ma este! Sokat esett Nuoroban?

— Ó igen.

— Szeretnék itt, magamnál, egy nőt. De szépet és kövéret, a ki föl tudna engem is melegíteni. Igazán hozhatnál ide egyet!

Lehunytá egészséges, épp szemét, mintha ezzel a másik szemének hibáját akarta volna el-leplezni. És nem nevetett, nem is mosolygott, és Aldo Bruno nem tudhatta, hogy most tréfált-e, vagy komolyan beszélt.

— Ó, igen, volna egy, az nagyon szép és azt ma reggel föl is akartam hozni. De nem akart jönni!

— Igen szép volt?

— Talán ösmered is. Perronak a szolgáló lánya, a Sebastiana.

Hogyan ösmerem! Az nagyszerű társaság lett volna... csak hogy egy kicsit veszedelmes...

— Ugyan? És miért? Miért?

Aldo Bruno szeretett volna valamit megtudni Perro elvesztett fényképéről, de észre vette, hogy a raktáros bizalmatlan vele egy kissé.

— Miért? Mert nagyon szép és ezért aztán veszedelmessé is válhatna, ha az ember komolyan belé talál szeretni.

— Mi baj lehetne ebből?

— Semmi. Ha akarod, hát vedd el. Nekem, a magam részéről, semmi kifogásom ellene! De hallottam beszélni, hogy az anyja, ösmered? rettenetesen káros egy perszóna, azzal fenyeget meg mindenkit, a ki tulságosan közeledni próbál a lányához, hogy följelenti kiskorú lány elcsábításáért! De aztán meg ott van Perro is, a ki gyámságba akarja fogadni a lányt...

Ha fölragyog a csillag...
Isten veled, szépen, isten veled...

LONDONI DIVATKÉP.

— Hol szoktál te találkozni vele? — kérdezte Aldo Bruno elgondolkozva.

— Hol, fiacskám? Nuoroban.

— Gyakran még Nuoroba?

— Sokkal gyakrabban, mint Párisba.

— Ösmered a Perronak másik szolgálólányát is?

— A barátinóját, azt akartad mondani? Látam vagy kétszer. Olyan, mint egy döglött egér, pfuj! Van egy kéreg-gyűjtő némbéruék, az hasonlít hozzá.

Megfordult és a szék mögé köpött, annyira

Viola rajza.

LONDONI DIVATKÉP.

undorodott ettől a kéreg-gyűjtő asszonytól. És Aldo Bruno ezek után nem mert többé most Marielénáról beszélni, de azért rá gondolt folyvást. Úgy rémlett neki, mintha maga előtt látná most is, vörös ruhájában és sárgás arcával. És most, Lorenzo szinte szuggesztív erejű szavainak hatása alatt valami ellenszenvet kezdett érezni iránta.

Vacsora után a két férfi kártyáznak kezdett.

— Mennyibe játszottunk? — kérdezte Lorenzo.

— Három soldo.

— Tifelétek ennyibe szokták?

— Igen, ennyibe.

— Tifelétek nem ösmerik a lírát?

— Nem ösmerik és azért jönnek ide, hogy itt megösmérjék!

— Igaz! — helyeselte a raktáros, mialatt a fal kövei közül egy csomag kártyát vett elő, a melyek olyan piszkosak voltak, hogy már szinte feketéknek látszottak.

Aldo Bruno újra pipára gyújtott, keresztbe rakta a lábait és egyenként vette kezébe a kártyákat, figyelmesen megvizsgálva valamennyinek mind a két oldalát, hogy nincsenek-e valahol megjegyzve. Egy ideig a két kártyázó némán és megfontoltan, el-elgondolkozva játszott, mintha ezer lira volna a *lét*. Közben-közben ballani lehetett a szél suhogását, a mely később megnövekedett süvöltéssé, egyre jobban közeledett és harsogóvá meg dübörgővé vált, mint a mennydörgés, majd lassan elhallgult és eloszlott a távolban, a honnan már csak mint halk sóhajtás hangzott föl még hébe-hóba. Olyan volt ez az egész vihar, mintha egy vasút száguldott volna át dübörgve az elhagyott hegy nagy csöndességében.

Másnap megérkezett a vállalkozó. Kedves, megnyerő modorú és szíves volt a legalantasabb munkással szemben is a gyerekeknek megveregette a vállát és fejükre tette a kezét és hosszasan kérdezősködött, elbeszélgetett az öregeknél és az asszonyknál, a kik szinte megigézve néztek rá. De egyszerre csak egy zsákot látott meg az ösvény közepén, a melyet valaki ott felejtett és ekkor hirtelen ordítani kezdett és nagyokat vakkantott, mint egy kutya, a melyet megbotoztak. Hangja mennydörgött az erdőben és mintha a fák is megremegtek volna. Vadászruhájában, magas, sarkantyas csizmájában, vállán fegyverrel, tarisznyával és iszákkal, olyan volt így sötétepej lován, mint igazi hódító, félig bandita és félig lovag. De apró, fémszerű csillogású szeme, a mely úgy nézett a távolba, mint a sólyomszem, olykor-olykor álmodozóan tekintett maga elé.

Aldo Bruno mögötte lépkedett és csodálkozva nézte urát: észbe jutott, hogy már nem egyszer irigyelte, nem a gazdagságáért, a vagyonáért, hanem az akaraterejéért és eleven-ségért. És arra gondolt: «az ő korában én már csak erőtlén, totyogós aggyastán leszek, és úgy gubbasztok majd a ház küszöbén, mint a nagyapám.»

De ma, a mint gazdáját követte az erdőn keresztül, mégis úgy érezte, mintha új, friss életre ömlene végig ereiben és ez a hatalmas alak, a fák és lombok háttérében a kinek egyetlen intésére ledőlnek ezek az évszázados fatörzsek, most csodálatot és szeretetet ébresztett föl benne.

Voltak napok, a mikor Aldo Bruno igazi, nagy gyűlöletet érzett eziránt az egész csöcselék iránt, a kik betörték az erdőbe: és ilyenkor az ökörfogatok hajócsarainak kiáltásai, a melyekkel az állatokat nógatták, az asszonyok vontatott éneklése, a gyerekek röhögése ingerelte és bosszantotta. Állandóan csak az erdei munkások között forgott, lemérte a hánscsok súlyát és kiállította a czédulákat: alig-alig beszélt, hallgatagon járt-kelt, némán végezte el a maga dolgát, de a gondolatai épen úgy dolgoztak, mint a két keze.

A terve egy jobbban kialakultak és elfelejtett gondolatok és ötletek merültek fel emlékezetének mélységeiből. A koresma gondolata csalogatta, csábította, mert Marieléná jó szakácsnő, de meg azért is, mert tudta, hogy a lány nem igen fél a munkától és szeret dolgozni. Csak hogy egy koresmával még nem lehet megalapozni a család szerencsésjét, mint valami jó, bár merész vállalkozással. A vállalkozás, a spekuláció az a kules, a melylyel meg lehet nyitni a szerencse kapuját, az a kincset ásó lapát, a melylyel föl lehet túrni a földet, örökös vesze-

delmek és izgalmak között, hogy kiadja végre rejtett kincseit.

Esténként, a fészkerben, nem tudta egész elhallgatni titkos gondolatait Lorenzo előtt és gyakran mondta:

— Ha én vállalkozó lehetnék, vagy a magam számára dolgozhatnék, soha meg nem pihenék, dolgoznék és dolgozhatnék és a vállalkozás anyagi hasznánál is sokkalta jobban vonzanának engem a veszedelmek, az erőmegfeszítések és az az öröm, a mit akkor érezhetünk, ha sikerül valamelyest vállalkozásunk.

— És hogy ha ezzel elkészülnél? Ha ma sikerülne is?

— Tüstént új dolgba fognék, még sokkal vakmerőbb dolgba és azután megint csak másba, újba.

— Tehát te az egész világot meg szeretnéd hódítani! En pedig, fiacskám, nyáron a hüvösben szeretni üdülni és télen a jó meleg ágyban pihenni.

— És tavasszal?

— Tavasszal? Párisba mennék!

Egy este, a mikor Aldo Bruno leveletette magát magas, faágakból és szalmából meg száraz páfrányból összezsakált ágyára, valami rettenetes nyugtalanságot érzett, mintha láza volna. Fáradt volt és nem tudott aludni, érezte a ciklámenek könnyed illatát és a gombok szagát és úgy tűnt föl maga előtt, mintha még mindig «odaát» volna, az erdeiben, mint «fölvizgató» a «faiskolában». Hogy ezt a halovány honvágyat is elhessegesse, Marielénára gondolt, aztán a vállalkozóra és a maga jövőjére. De a mint Marielénára gondolt, hiába igyekezett megszabadulni a Sebastianára való gondolattól. A fiatal lány alakja követte őt, megjelent előtte frissen, üdén, mosolygva, gyönyörűségteljesen kíváncsian és vágyakat ébresztőn.

Végre mégis csak elaludt, de Sebastianára még álmában is megjelent neki: eljött hozzá a konyhájába, hogy megkeresse a vállalkozó elvesztett arcképét és fölkiatarta a szalmazsákot és föltúrta a száraz páfrányt, mialatt Aldo Bruno fölkönyökölt és így szólt:

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» szeptemberi száma rendkívül gazdag tartalommal jelent meg. Első helyen gróf Andrássy Gyula nagyrédekű tanulmánya kezdődik közéletünk egyik legfontosabb vitatott aktuális problémájáról, a közigazgatás reformjáról. Ezután következik Takáts Sándor történelmi tanulmánya Zrínyi Károlról, Bezerédy István Bezerédi Lászlóról szóló tanulmányának befejező része, Voinovich Géza Kisfaludy-társasági székfoglaló értekezése János Gusztáv emlékezte czimvel, Darkó Jenő értekezése Bizáncz utolsó történelmi iróiról, Jókay Lajos elbeszélése A királyfi czimvel, Somló Sándor költeménye és Wigand János Uhlard fordítását után a gazdag és aktuális Szemle és Értesítő rovat zárja be a füzet tartalmát. A Budapesti Szemlét Berzevich Albert és Heölly Zsolt közreműködésével Voinovich Géza szerkeszti és a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára egész évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

Magyar Bálint versei. Egy, a vidéken élő poétának két verseskönyvét kapjuk egyszerre. Az egyik, a melynek Kincses éjszakák a címe, Magyar Bálint eredeti költeményeit tartalmazza, a másik Francia költők emlékeit Victor Hugó Alphonse de Lamartine és Alfred de Vigny egy-egy hosszabb költeményének művészi fordítását adja Magyar Bálint képi ember és hivatásának rajongó szeretete és forró átézése lángol a verseiben. Összintén és elragadottan vallásos lélek, fiatal hevelete minden szenvedelmével olvad bele a hit misztériumába. Ez a lángoló, tüzes, alázatos és odaadó rajongás egész egyénisége, minden érzése és minden remegő szava. Ily buzgó és mélyes hit erős és tartalmas ihletet a Magyar Bálint buzgósággal teljes lelkéből gazdagodó és forrón árad az ének és az őszintesége magával ragadja, áthívíti az olvasót is. A Kincses éjszakák külső formája és művészi szép czímlapját és hangulatos illusztrációit Boromisz Tibor rajzolta. A műfordítások Magyar Bálint kifejező nyelvével és fejlett formakésziséggel díszítik.

Adalék a középiskolai oktatás reformjának kérdéséhez. A középiskolai reform kérdése megint aktuális. Felszínre vetette az a hír, hogy a kultuszminiszter most már valóra akarja váltani az elődei által gyakran hangoztatott reformtervet. Szalay Károly főgimnáziumi tanár igen érdekes tanulmányban foglalja össze mindazt, mit erről a kérdéssel számottevő tanügyi tényezőink az utolsó

évtizedben elmondottak. Visszatér a Társadalomtudományi Társaság által nyolcz évvel ezelőt rendezett ankétre és megjegyzései kíséretében adja elő az ott felhangzott panaszokat és reformtervet. Szalay tanulmányán első pillantásra meglepő, hogy olyan ember írta, ki a középiskolai feladatán sokat gondolkodott s a kinek vannak is ezen a téren figyelmet érdemlő eszméi. A középiskolai reform körül akkoriban megindult vita tulajdonképpen nem tudta a helyes medret megtalálni, mert a középiskolai oktatás célja az általános műveltség elsajátításában vagy legalább is előkészítésében állapítottán meg, annyi czél tűzött ki, a hány definíciója volt az általános műveltségnek, ezt pedig jóformán minden hozzászóló másképp döntötte el. Nem is könnyű a dolog, de általában két irányt lehet megkülönböztetni. Az egyik — s ennek a felfogásnak legismertebb szószólója, dr. Kármán Mór, — a klasszikai szellem fenntartását tartja a középiskolai oktatás conditio sine qua non-jának, a másik szorosabb kapcsolat keres a modern élettel s ennek fejében az ú. n. ideális műveltségi tárgyakat szívesen feláldozná. Látszólag a második felfogás éppen olyan tetszetős, mint az első, csak hogy előbb azt kellene megállapítani: mi tetszetős a görög és latin helyébe? A középiskola első célja csakugyan az élet számára való nevelés kell, hogy legyen, ez mintegy a hozzáfűződő testi követelmény, de nagyon rosszul járunk, ha jelenlegi szellemi tartalmát megfosztjuk a nélkül, hogy más szellemi tartalomról gondoskodnánk.

Diák-naptár. Bartha Lajos egy diák naptárt adott ki az 1913—1914 iskolai esztendőre, a melyben a rendes kalendárium részen kívül egy csomó diákembernek hasznos tudnivaló és néhány szép-irodalmi közlemény is van. A naptárnak 1 korona az ára.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, szeptember 14-iki számába Lampérth Géza és Elek nagyapó irtak verset, Sebők Zsigmond és Rákosi Viktor regényt, Witt Emilné szinpadai jelenetét, Világjáró bácsi cikket A legnagyobb utazásról, Benedek Elek elbeszélést, Altai Margit a Hollandiai gyerekekről, Fodor Károly a Stófkai sporttelepről cikket. Rejtvenyek és szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A «Jó Pajtás»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal (IV. ker. Egyetem-utca 4.).

Új könyvek.

Magyar Bálint: Kincses éjszakák. Budapest, az Elek irod. társ. kiadása; Francia költők. Műfordítások. Szerző kiadása.

Adalék a középiskolai oktatás reformjának kérdéséhez. Irtá Szalay Károly főgimnáziumi tanár. Budapest, Károlyi György nyomdája; ára 1 K.

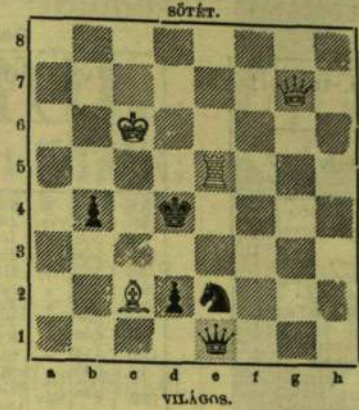
HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Modorapári és surjani Körtöz László ügyvéd, 81 éves korában Nagyszentmiklóson. — FELD VILMOS kegyesrendi áldozópap, nyug. főgimnáziumi igazgató, 67 éves korában Székesfehérvárott. — PRAKASZKY PÉTER földirtokos, törvényhatósági bizottsági tag, 65 éves korában. — Nagyseői dr. SEY ERŐS ügyvéd, 62 éves korában Pécsen. — BAI TAMÁS L. osztályú végrehajtó-tiszt, 62 éves korában Budapesten. — KADOR SÁNDOR főrendiházi főterembiztos Budapesten. — FARAGÓ ISTVÁN nyug. tanító, 36 éves korában. — BARÁN KÁROLY banktisztviselő, 29 éves korában Zilahon. — MAROSZOLYÉNYI SÁNTÓ Károly miniszteri számellenőr, 31 éves korában Budapesten. — DR. MÉZNER MÁTYÁS orvosudvari tanácsos a külügyminisztérium tisztviselője Bécsben. — PINTÉR ENDRE magánzó, 78 éves korában Fogarason. — SZIJ JÁNOS városi elemi iskolai igazgató-tanító, 63 éves korában Komáromban.

Öz. EMMER IGNAČEK szül. Kamenár Mária, 89 éves korában. — ÖZ. SENGER ANDRÁS szül. Lenz Jozsef háztulajdonos, 83 éves korában Budapesten. — ÖZ. bocsrói SVASTICS LÁSZLÓNÉ szül. bocsrói Svastics Eugénia, 76 éves korában Ötvösön. — Nyirjesi LÉLAY GUSZTÁV szül. Baintner Fanny, 76 éves korában Budapesten. — Bátori SIGRAY PÁLMÉ szül. Szelke Petronella, 63 éves korában Budapesten. — FISCHMANN GYULA dr.-né szül. Hecht Antonia Budapesten. — ÖZ. GARAY EDÉNÉ szül. Garcs Etyésbet, 58 éves korában. — AUBHAMMER JOZSEF szül. Adcsády Irén, 67 éves korában Csepelen. — I. SIMON PÁLMÉ szül. Neumayer Anna, 53 éves korában. — ÖZ. WOLFFKA ANTALNÉ szül. Bayer Irma, 53 éves korában Debreczenben. — ÖZ. ROLF KAMILONÉ szül. Desznay Ida Budapesten. — FRANYÓ ISTVÁNNÉ dr.-né szül. Knoblauch Ilona, 31 éves korában Budapesten. — VEZÉR PÉTERNÉ szül. Nagy Ilona, 30 éves korában.

SAKKJÁTÉK.

2866. számú feladvány Dr. Gold Sámeltől New-York.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2862. számú feladvány megfejtése Spóner Andortól.

- Világos. Sötét. 1. Vd2-d1 ... Be1-d1 2. e2-e4 f matt. 1. ... Hd3-e5 2. Be7-e5 f matt. 1. ... Ff4-e5 2. Ha6-c7 f matt. 1. ... c4-c3 2. Vd1-b3 f matt. Világos. a. Sötét. 1. ... Be1-e2 2. Kf3-e2 f matt. 1. ... Hd3 t. sz. 2. Vd1-d4 f matt. 1. ... Fh5-g4 2. Kf3-g4 f matt. 1. ... h4-h3 2. Kf3-g3 f matt.

Helyesen fejtették meg: Mezőny Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyehogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest) Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvar). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győr Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A «Zoorói Társaság». — A «Kálcsai Katolikus Kör». — Veörös Miklós (Zircs). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodasujlak). — A «Dunaszőlővári Egyenlőségi kör» (Dunaszőlővár). — Barosa Mihály (Biharudart). — Osolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibici). — Lustyik János és Satrik János (Alberti-Ira). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Bező (Temesváros). — Budai Sakkot Társaság (Budapest). — Pató Imre (Talpaz).

EGYVELEG.

* Villamos függő vasút. Az első függő vasút, a melyet villamos áramra rendeznek be, most épül Tirolban és a 6000 láb magas Kohlerbergre fog felvezetni. A kábel hossza 5400 láb és 12 acél fűzőzaphoz van erősítve. Két kocsi szünet nélkül közlekedhet, mindegyikben tizenöt számmára van hely. Az út félórát tart Eisackból a csúcsig és felségis kiállítás nyújt.

A Lovas-féle zeneconservatóriumban (Nagymező-utca 8.) a beiratások megkezdők tek. Felhívjuk a szives olvasó figyelmét az intézet mai hirdetésére.

Szerkesztői üzenetek.

Az őrnagy úr kalandja, stb. A novella is, a hozzá fűzött versek is kedveltesek és semmitmondók; nagyon is rávallanak a kezdőre.

Az ágyban. Egy papírlap fölő, stb. Elő rutinosek versek, minden különösebb erő, vagy érdekesség nélkül.

Őszelő. Új tengerek felő, stb. Az eredetiek nincsenek túlságos szerencsésen megvalogatva, a fordítások sem valami művésziak.

Régi dalaimból. Árverés, stb. Szeretettelémő női dilettáns munkák, de arra nem alkalmasak, hogy a nyilvánosság előtt is sikerük legyen.

Csapongás. Lilliomhullás. A Bombaszt nem erő, néhány banális szólam nem költszet.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 33-ik számában megjelent képtalány megfejtése: A jót ismerni könnyebb, mint követni.

Felölös szerkesztő: Holtz Pál. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Schweizer's Selymet. Vegyen Schweizer's Selymet. Kérjenek minát a mi ajándékainkból fekete, fehér, vagy színesben: orsón, lapunda, chinos, ottoman, massalin stb. méreteink 120-cm. széles, méterje K. 1.30-tól kezdve, bársón ruháknak, és blúzoknak, póló, kabátoknak és köpenyeknek, valamint blúz varratlan és ruhák valódi svájci hímzéssel batist, egygyuj, és anyagban. Mi csakis kezeltetett szolid selymeszövetet árulunk, körveitenti magánvöknék, postaköltés, és vámmentes a házhoz. (Dupla levélbályog.) Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Svájcz)

Fog-Krém KALODONT Szájviz. Fog-Krém KALODONT Szájviz

PALMA. ALAPITVA 1865. ÉVBEN. Heckenast Gusztáv zongoratermei. Budapest, csakis Gizella-tér 2. szám. Telefon. lbach-zongorák egyedüli képviselők. IBACH-zongorát játszanak és ajánlank: Backhaus, Dohnány, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefanay stb.

Steckenpferd lillomtejszappan. BERGMANN & CO. gyártmánya TETSCHEN A. Z. elérhetetlen hatáson szepők állóvilágítására és népszerűsítésére szer azoz- és bórpolásra, mit számtalan elismerővel bizonyíthatunk. Gyógyszárakban, drogériákban, illatázer és fodrász üzletekben 80 fillért kapható. Szintugy pártatlan hatáson női kézpólsásra a Bergmann «Manera» lillomkrémje, mely tubusukban 7 filléért mindenütt kapható.

Magyar structollipar. Guttman Antal Structoll-kócsag. raktára IV., Bécsi-utca 1. emelet. Dus választék! Telefon 91—13.

Kötörők, sajtolók. homok- és kavicsmosógépek, betonütő- és falazótéglagyártó-gépek, tető-cserépgyártó-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. — Asbestpalagárak gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek. Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstätt, Leipzig mellett. Kérjük gyárunkat megköszönni. 233. sz. Árjegyzék ingyen.

Jó tanács fiatal anyáknak. Egy hatáson szer a tejanyag szerkesztésére, mely a tej minőségét is előnyösen befolyásolja és emeli. Galegol. 20 hatáson van a tej mennyiségére és minőségére. A tej gyártás 23—25%. A csészéműk aljban rendszerint gyarapodnak és kitűnően fejűnek. Kélemes lezi, minden folyadékban könnyen oldódó szer, 1 téglél 20 napra elegendő. Ára 3 K. Főlekrát Fragner B. gyágy. Prig III. Neudau-u. sarok. Lerakat Magyarországi részére Tóth József gyágy. Bécs, Király-u. Ahol nem kapható, a szállítást postán a pénz előtérre beküldésére után. Kérjenk. Egy téglél 3,20, 2 téglél 6,72, 3 téglél 9,72 és 4 téglél 12.— K. bérmentes.

Kocsiárucsarnok. Budapest, IX., Köztelek-utca 4. A monarchia legnagyobb kocsi-aktára. Árjegyzék ingyen.

OVAS-féle ZENE conservatóriumban akadémiai előkészítő. Budapest, VI., Nagymező-utca 8. (félemelet). Ernstmuseum-palota. Beiratások egész nap esti 9-ig. Felvételnélk esti tanfolyam is. 42 ismeret nevű művésztanár. Felvételnélk egész kezdők és haladók a teljes kiképzésig. Nyilvános vizsgák. Kérjenk érvényesít. Tel 501. Közepiskolai énektanításra előkészítő tanfolyam is. 42 ismeret nevű művésztanárja 200 korona. Helyes kiképzés az orosz, magyar királyi zeneakadémia tanfolyamára. Felvételnélk ingyen.

SALVATOR kivaló bór- és lithiumos gyógyforrás. vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzőszervi szervek hurutjainál kiűző hatáson. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszertárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipócai Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

AZ ÚJ Berson minden sarkot üt. BERSONMŰVEK BUDAPEST VII.

Lolr Mária (Kronfusz) Gyár és főhivatal: VIII., Haros-u. 35. Telefon: József 2—37. Főhivatal: II., Pó-utca 27. IV., Ekt-út 6. V., Koszka-utca 14. V., Harnincz-utca 4. VI., Teréz-kört 39. VI., Andrássy-út 18. VIII., József-kört 8.

„Altvater“ Gessler Budapest.

Kátrány-Shampooon fekete fejjel. mozsuntelti a tulsók és kellemetlen fejcorpát a legrövidebb idő alatt. Óvaodjunk az utánzatektől és hamisítványoktól. Ügyeljenk a védjegyrel. Csomag ára: 30 fillér. Mindenütt kapható! Főraktár: Faiszt Ferenc, Budapest VI. Mozsár-u. 12.

Serravallo kina bora vassal. Hygienikus hialítás 1908. Legmagasabban kitünt Erősitőszér gyártókörök, vérserumok és lábbadozók számára. Érvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kiténő íz. 7000-nél több orvosi vélemény. I. Serravallo, cs. és kir. udv. száll. Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban féltéres árképekben kor. 2.00, literes üvegekben kor. 4.30.

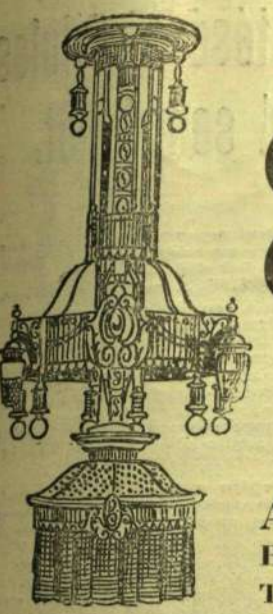
A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns: Délelőtt, Déltűn, A vonatok indulása Budapest keleti p.-u.-ról. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, destinations like Balatonfüred, Sopron, and departure times.

Table with columns: Délelőtt, Déltűn, A vonatok indulása Budapest nyugoti p.-u.-ról. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, destinations like Vác, Rákospalota, and departure times.

Table with columns: Délelőtt, Déltűn, A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, origins like Berlin, Sopron, and arrival times.

Table with columns: Délelőtt, Déltűn, A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.-u.-ra. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, origins like Rákospalota, Sopron, and arrival times.

Viszonteladónak! Modern gáz- és villamos- CSILLÁROK, GÁZ-FŐZŐK, FŰTŐK, GÁZ * * VASALÓK. Gáz- és villamos izzótestek. Gazolin- és acetylen cikkek. Tekintse meg mintatermeinket. Általános Gázizzófény r.-t. Budapest, VII., Vörösmarty-utca 5. sz. Telefon: József 16-14., 16-15., 39-42.

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérbe kerül, nincs kancszo, bárhol vihető és semmi körülmények között fel nem robbanhat.

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS megtekinthető, minden vételkötelezettség nélkül Wiktorin és Társa Bpest, VIII. kerület, Baross-utca 1. szám. Argyezék ingyen és bérmentve.

Intézeti fehérneműket (lánykak és fiúk részére) előírás szerinti kivitelben, «rendelés szerint» elkészítve állít a Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 88. Külön szejküldési osztály: szepességi vászon, asztalneműek, ágylól és ágyneműek részére. Paplan- és matracgyártás.

Rozsnyay vasas china bora igen hatásos vérszegény-ség, sápkór, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 korona. A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógy-boroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható. Kapható minden gyógyszer-tárban és a készítőnél: Rozsnyay Mátyas gyógy-szertárban Arad 4., Szabadság-tér.

Automatikus tömeg-fogó. Patkányoknak 4- kor. eger-eknek 2.40 kor. Egy ejelen 60 minden fegyvetet nélkül 50 darabot is fog. Szimotot nem hagyunk hátra és önmüköden állnak fel. Sváb-fogó, egye-délt a maga nemében. 1000 sváb-bogarat fog egy ejelen át, ára 2.40 kor. Mindenütt nagy siker. Széküldés utánvétel! Franz Kumanauz, Wien, II., Aloisgasse 3.43. Szimotlan elismerő levél. Értékelen után-zoklolt óvakodjunk. A cs. és királyi díjmezejű rakárakban használatban. — Telefon 2946.

ELŐRAJZOLT. MADEIRA és RICHELIEU KÉZIMUNKÁK LEGOLCSÓBBAN SÓWY ARTHUR BUDAPEST VII. KIRÁLY UTCA 11. KÉPES ARGYEZÉK VÉDIKRE INGYEN.

CSAK K 180 MINIATUR Legújabb fényképező-készülék. Kezdőknek is alkalmas, elegáns és precíz kivitel. Képméret 4:4 cm. teljes felszereléssel. Mintakép és pontos oktatás felvételre és képlőhívásokra összesen csak K 180. Kékvált fényképező-gép. «Eltérő» achromatikus objektívvel. Képméret 4:4; 6 cm. mattvegelet, duplakazet-tával, oktatással és teljes felszereléssel össze-sen csak K 3 90. Beszerzési utánvétel! Photoexport Schachter Leop., Wien XVI 379. Lerchenfeldergürtel Nr. 5.

Modern művészi lakberendezések u. m. háló-, ebédlő-, uri szalon berendezések a leggyeszerűbb kivitelű a legfinomabbig Patyi Testvérek butoráruházában, Budapest, VIII. ker., Rákóczi-út 7. sz.

Mit kiabál? hiszen mindenki tudja már, hogy a MÁGNÁS CIPŐKRÉM Minősége kitünő puhit, tisztít, fényesít. Gyártja: HERCZEG és GEIGER csász. és kir. udvari szállító Budapest. KAPHATÓ MINDENÜTT.

„SZÉCHENYI” FIUNEVÉLŐ ÉS TANÍTÉZET (INTERNATU)S BENTLAKO és BEJÁRO TANULÓK SZÁMÁRA. — MAGÁN-TANULÓKNAK ELŐKESZÍTÉS. — BUDAPEST, V. SZEMÉLYNÖK U. 7. I. EMELET — TELEFON 152-64.

GRAMMOFON és grammofonlemez órlási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleléssel csekély havi részletfizetésre!! Eredeti «Angyal» védjegy grammofonok lerakata. ELEK és TÁRSA r.-t. BUDAPEST. Erődk V., Bálvány-u. 16. Utlet V., Andrássy-ut. 1. Legújabb kimerítő grammofon és lemezárjegyzék ingyen és bérmentve.

MARGIT gyógyforrás — (Bereg megye.) a gyomor, belek, húgyhólyag a különösen a legösszevrek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vértekek esete forog form. Meg rendelhető: EDESKUTY L.-nál Budapesten és a forrás kezelőegység Munkácsán.

Soványító

A nem graziosus és kényelmetlen kövér-ség, elhíjasodás elleni küzdelemben, ha a csápót és hasát karcsúbbá teszi, az idomok, (vonalak) szépségét megőrizni akarjuk, teljes bizalommal használhatjuk.

Dr DESCHAMP JODHYRINE-ját.

Ez egyike azon ritka és megbízható soványító szerekeknek, mely az egészségre teljesen ártalmatlan; korházakban jó eredménnyel használják és számos orvos rendel, eladása a vegyelemezés alapján a világ majdnem minden országában engedélyezve van.

Használata egyszerű, mert semmiféle életrend megváltoztatást nem igényel. Kapható a legtöbb gyógyszerárban. Árta 10.-korona. Gyár: Paris, Laboratoire DUBOIS, 7, Rue Jadin. Magyarországi Főraktár: Tóthok József Gyógyszertára, Budapest, VI. Király-utca 12. és Andrássy-út 25. sz.

Bittner's Kiefernadel-Bad-Extract

Ez a kivonat, amely tökéletesen koncentrált oldás a fenyő aetherbalmazmos-gyantas anyagának, nagyon alkalmas langyos, erősítő és fájdalomcsillapító kádfürdőkhoz és orvoslakálgárgemkek és felvittek részére már több mint 20 év óta ajánlatik. Egy fürdőhöz 80 till. 24 fürdő 15 korona.

Főraktár: Julius Bittner Gyógyszertár, es. Áskir. u. 11. sz. szállító Reichenau, N.-Ost.

Kérjen kifejezetten Bittner készítményét Reichenauból (N.-Ost.) mert sok utazást van.

Kapható: Török József Gyógyszertárban Budapest.

RENDELÉSNEÉ SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

A keblek fejlesztésére és erősítésére a Pilules Orientales közelébe semmi sem jöhet.

Szép, kemény és kifélt kebel mindig nagy vágya volt az elegáns hölgyeknek, mert elengedhetetlenül hozzátartozik a szépség teljességéhez. Tízhat nem fölösleges ismételn a hölgyeknek, akiknek keble nem elegendő módon kifejtöve, rendelkezők azaz a ruganyossággal, amelyet ma az egész világban ismernek és kedvelnek. De mindez nem tart vissza némely utazót attól, hogy időről-időre ismét csodaszereket ne hirdesse a magán készítményét. Ezek az ígéretek, nos, nem valók, ad ezeknek a csabító magasztalásoknak, a nagy költés ellenére is csaldók. Ezek a hölgyek jobban töltek volna, ha mindjárt a Pilules Orientales-t használták, mert akkor sok csaldódi elkerülhetek volna.

Azon hölgyek száma, akik a Pilules Orientalesnek köszönhetik a gyönyörű mellet, nagyobodik napról-napra és a hájjuk kitűnik dicséretre leteleköl, amelyeket — hivatali titok akadályoz abban, — hogy teljes szövegükben közöljük, de amelyek a Pilules Orientales elvitathatatlan hatásait — és az az Ön pillulái miatt — így ír pl. de C. . . hölgy:

Teljesen meg vagyok elégedve azon eredménytel, amelyet elértem a Pilules Orientalesel. Legyen biztatva, miszerint kérem fogom Önnek tanusítani, s hogy fogok jó és jól érdemelt reklámot csinálni az Ön pillulái részére.

Mme de C. . . rue Bayen, Paris.

Es a másik:

Uram! A Pilules Orientales nagyon jól tesznek és kívánhat ezeket, látom örömmel azon becsület lassan eltűnni, amelyek körülvettek keblemet. Most már nem esem kétségbe, hogy szép kebel fogok visszakapni, amelyet több év óta elvesztettem.

Louise M. . . rue Franklin, Passy.

A Pilules Orientales használata által csaldótan megtelnek a fiatal leányoknak épp úgy, mint azon hölgyeknek, kiknek keble tökéletesen van kifejtöve vagy száradtság és betegségekben szenvedtek.

Gyenge egészségi és szervezeti egyének is bevehetik azokat, ahogy a következő két kivonat mutatja:

Uram! Ez nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Orientales-sal, amelyek nemcsak kis nagyobb kebel adnak, hanem egészségesek is vagyok. Ma 20 éves vagyok, virágégy voltam a legszebb gyermekkorom óta és csak azért, hogy vessem az Ön Pillulát, látom virágégyémet elcsúszni.

Mlle G. . . place St.-Pierre, Tonnetas.

Uram! A barátom, akivel megismerkedtem a Pilules Orientales-t, nagyon meg van elégedve. Sőt gyönyörű voltak, amelyek elítéltek.

L. V. . . rue Courage, Granville

Igy a Pilules Orientales nem ártanak soha sem az egészségeknek, sem a gyomoroknak. Különböző kizárólag ártatlan és jótöve anyagokat tartalmaznak s nem veszélyes szereket, mint azaz vagy más és soha nem merült föl panasz 30 év óta, amióta minden országbeli hölgy és fiatal leány használta.

Az orvosok maguk elismerik érdemét, rendelik pácienseiknek, amit a következő levél bizonyít:

Uram! Több is rendeltem a hírhedt Pilules Orientales produktumot az én piteleteltemek és örömmel kifejtem, hogy ezeknek számos sikert kövöltek.

Doctor G. . . a N. . . (Loire-Inférieure).

A kezelés jó hatása azonnal kifejtöve jut és tökéletes lesz a hatás 2 hónap alatt, sőt gyakran néhány hét alatt, ahogy a következő levél mutatja:

Uram! 15 nap óta azedem a Pilules Orientales-t és már megelégedéssel meglepő eredményt veszek észre.

Mme H. . . L. . . rue Condart, Marseille.

Uram! Ezennel írték Önnek gratulálni a Pilules Orientaleset amelyet jobban lehetne csaldótanulnak nevezni, hogy egyetlen meg elégedő volt, hogy elvitathat szelthorpadásomat, amely keblem minékül oldódott volt. Most gyönyörű keblem van. Az én puha mellet meglepetéssel, s én az Ön Pillulái el vagyok ragadtatva.

Mme A. . . L. . . Vevay, Savoy

Itt félbeszakítjuk a czitálásokat, amelyek a Pilules Orientales hatásait mutatják, amelyek nem engedik összetévesztetni egyikével sem azoknak a nem reális szerekeknek, amelyek napról-napra megjelennek.

Itt félbeszakítjuk a czitálásokat, amelyek a Keleti pillulák hatásait mutatják, amelyek nem engedik összetévesztetni egyikével sem azoknak a nem reális szerekeknek, amelyek napról-napra megjelennek.

Igy tehát a hölgyek, ha javítani akarják kebelük esztétikáját, ha mellük nem elég kiterjedt vagy kemény, ne habozzanak a Pilules Orientales-hoz folyamodni. Néhány hét alatt legkedvesebb óhajukat teljesítve fogják látni és nem fogják legszebb derékkül megáldott barátjüket irigyelni. Meg lesz lepetve és elragadtatva az önmel teljesült gyors átalakulással.

Egy öveg Pilules Orientales ára, használattal utalással együtt 6-45 postautalványon való beküldése ellenében, vagy 6-75 kor. utalvétel.

J. Ratic, Pharmacienn, 45, rue de l'Éclairer, Paris. Raktár Auszria-Magyarországi részére: Török József Gyógyszertár, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. sz. Vertich Franz, ísmet. Artikel Wien, XII. Bez., Teichacker-gasse 5.

38. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, SEPTEMBER 21.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Világkronika-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetőkhez a postafel meg-határozott viteldi is eszandandó.

MAGYAR ÁGYTOLLAK ÉS KÉSZ ÁGYAK

Saját érdekét védi, ha ezen czikk bevásárlása előtt árjegyzékünket ingyen, bérmentve megkérdezi. Orsiai választék a legmegbízhatóbb minőségben, kizárólag féllábkról eredő, higien. tiszt. ágytoll s helyben. Még nem felöltö kieszérlünk, vagy a pénzt visszaadjuk. Koczkázat kizárva. Több nyilvános intézet szállított.

Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2. szám.

CALDERONIÉS TÁRSA

Budapest, V., Gizella tér 1. (Haas palota).

Uj rendszerű szem-üvegek és orrszelepek, legújabb Zeiss Punctal és Busch isokrystal üvegekkel, melyek az egész látásteren egyenletesen élesen rajzolt (anastygmalikus) képet adnak. Zeiss Katal-üvegek hullvoperáltnak. Zeiss Distal (távesőves) pápaszem, magasfoku rövidlátóknak. Lapek és nagyítóüvegek gyengélátóknak. Vedő-üvegek szürke, Fienzal, Eudhos, Euxantos, Hallauer, Hygal, Schott nehez flint, Schott sűrű flint és Zeiss Umbral-üvegekkel. Bifocalis-üvegek. Logometek, platina, arany, double, ezüst, zománc, gyöngyház, nczel-üvegy és teknősbéka foglalatban. Színházi, tábori, vadász és versenykiteső-vegy. Barometerek. Hőmérők. Fényképeszeli készülékek. Árjegyzék ingyen.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntöde Részvénytársulat BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.

Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falitégla és cserépsajtókat, téglagyártó és agyagmegmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkeszetekben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését.

Tervek és költségvetések díjtalanul.

ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

KNUTH KÁROLY

Os. és kir. fensége József főh. udv. szál.

Gyár és Iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezetékek, esztornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

MAGYARHON ELŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítató 1847.

Rausweller János

Szegeden. Ca. és kir. Mérőlegelő, szab. chronometer és mérés, földmérés stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÖTTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások postafel sorbírítottak.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (XXXII. sorsjáték) 6. osztályának húzása 1. évi szeptember hó 24-től október hó 22-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:

szeptember: 24, 25, 26, 27, 29, 30, október: 1, 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 22-én.

A húzások a négy első napon 1/2 óra, a többi napokon 9 óra kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közigazgató minden igény különbéhi elvételének terhe alatt, 1913. évi szeptember hó 17-ig eszközlend.

Budapest, 1913. évi szeptember hó 7-én.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztálysorsjáték Igazgatósága. Hazay.

PEST VÁRMEGYE SZÉKHÁZA, MELY MOST LEBONTÁSRA KERÜL. — Balogh Radólf félvétel.